

Gyan Amrit शिलामृत

Vol.15 - Issue 11
November 2022
Price 12/-

शुभ देव दीपावली

વડોદરા અટલાદરામાં આયોજીત 'ચૈતન્ય દેવીઓની ગ્રાંખી'ના ઉદ્દઘાટન બાદ સમુદયત્રિત્રાં MSUના કુલપતિ ડૉ. વિજય શ્રીવાસલ્વ અને પરિવાર, સેનેટ મેમ્બર ભ્રાતા જીજ્ઞેશભાઈ, ધ્ર.કુ. અરૂણાબેન.

રાજકોટ અવધપુરી ખાતે 'કબિગુરુ સ્મૃતિ સંઘ' ઢારા આયોજીત 'દુર્ગાપુજા'માં આઢ્યાત્મિક રહસ્ય સમજાવ્યા બાદ સમુદયત્રિત્રાં મહિલા કમીટીની ભગિનીઓ સાથે ધ્ર.કુ. રેખાબેન, ધ્ર.કુ. સંઢ્યાબેન.

સુરત વરાછામાં નવરાત્રી મહોત્સવમાં 'દેવીઓની ગ્રાંખી'નું ઉદ્દઘાટન કરતાં મધુબન સ્કુલના ટ્રસ્ટી ભ્રાતા ગોપાલભાઈ, મ્યુનિસીપલ કોરપોરેટરો ભગિની રચનાબેન તથા સ્વાતીબેન, ધ્ર.કુ. વૃત્તિબેન.

પોરબંદરમાં 'દેવીઓની ગ્રાંખી'ના શુભારંભ બાદ સમુદયત્રિત્રાં ગુજરાત નશાબંધી વિભાગના ડાયરેક્ટર ભગિની ડૉ. ચેતનાબેન, અગ્રણી મહિલાઓ પ્રજ્ઞાબેન, ડૉ. રાજવીબેન સાથે ધ્ર.કુ. ગીતાબેન.

ભૂજ-કચ્છ ખાતે 'દેવીઓની ગ્રાંખી'ના દર્શનાર્થે પઢારેલ કચ્છ જીલ્લા પંચાયત પ્રમુખ પારૂલબેન, નગરપતિ ભ્રાતા ઘનશ્યામભાઈ, કચ્છમિત્ર સમાચારપત્રના તંત્રી દિપકભાઈ માંકડ, ધ્ર.કુ. રક્ષાબેન.

રાજકોટ વિછીયામાં દશેરાના પર્વે વ્યસનમુકિતનો સંદેશ આપ્યા બાદ ધ્ર.કુ. રેખાબેન, ધ્ર.કુ. ગીતાબેનનું સન્માન કરતાં ગરબી મંડળના કાર્યકર્તાઓ.

વડનગર ખાતે નવરાત્રી મહોત્સવમાં આયોજીત 'ચૈતન્ય નવ દેવીઓની ગ્રાંખી'નું મનોરમ દશ્ય.

રાજુલામાં નવરાત્રી ઉત્સવમાં 'પંચદેવીઓની ચૈતન્ય ગ્રાંખી'નું ઉદ્દઘાટન કરતાં ધારાસભ્ય અમરીષભાઈ ડેર, તાલુકા મેજીસ્ટ્રેટ ભ્રાતા રાહુલભાઈ ચાવડા, ધ્ર.કુ. અનુબેન.

Gyan Amrit જ્ઞાનમૃત

વર્ષ ૧૫

નવેમ્બર - ૨૦૨૨

અંક : ૧૧

પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી ઈશ્વરીય વિશ્વ વિદ્યાલયનું મુખપત્ર
અમૃતસૂચિ

- મૌનતંત્રી સ્થાનેથી ..04
- અમૃતધારાદાદી જાનકીજી ..07
- ગતિ અને પ્રગતિ મંદ શા માટે?.....પ્ર.કુ. જગદીશચંદ્ર ..09
- પ્રસન્નતાના પથ પરપ્ર.કુ. શિવાનીબેન ..11
- વિઘ્નોનું કારણ -સૂક્ષ્મ અપવિત્રતાપ્ર.કુ. સૂર્યભાઈ ..15
- ફોલો ફાઇરનો પુરુષાર્થપ્ર.કુ. ચંદ્રવદન ..19
- સ્નેહ, સાહસ અને રમણિકતાનીપ્ર.કુ. હેમંતભાઈ ..21
- દિવ્યદર્શનપ્ર.કુ. નંદિનીબેન ..27
- વર્ષ 2023 માટે વિશેષ સૂચના29
- પ્રસંગ પરિમલ31
- માણસને ગ્રહો નથી નડતા, પૂર્વગ્રહોરોહિત શાહ ..33
- સંગમયુગની શબ્દાવલી34

2023ના લવાજમના નવા દર

ભારતમાં

વાર્ષિક લવાજમ	રૂ.	૧૩૦.૦૦
આજીવન સભ્ય	રૂ.	૨,૨૦૦.૦૦
છૂટક નકલ	રૂ.	૧૫.૦૦

વિદેશમાં

એરમેઇલ વાર્ષિક	રૂ.	૧,૬૦૦.૦૦
આજીવન સભ્ય	રૂ.	૧૨,૦૦૦.૦૦

કૃતિઓ તથા સેવા સમાચાર

મોકલવાનું સરનામું

પ્ર.કુ. ડો. કાલિદાસ પ્રજાપતિ

તંત્રી : જ્ઞાનામૃત

જી-૨/૨૨, શિવમ એપાર્ટમેન્ટ,

નવા વાડજ, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૩.

Phone : 99798 99104

મુદ્રક અને પ્રકાશક

રાજયોગિની ભારતીદીદી

-:- વિશેષ સૂચના -:-

જ્ઞાનમૃતનું નવું વર્ષ

જાન્યુઆરી 2023 થી શરૂ થનાર છે.

સર્વ ગ્રાહકો અને પ્રિય વાંચકોને

જણાવવાનું કે, આપને સભ્ય બનવા

તથા અંક મેળવવા માટે તાત્કાલિક

તા. 30-11-2022 પહેલા આપનું નામ

નજીકના સેન્ટર પર નોંધાવી

સાથ-સહકાર-સહયોગ આપશો.

આવશ્યક નોંધ

પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી ઈશ્વરીય વિશ્વ વિદ્યાલય

Account No. : 03290100041261 IFSC Code : BARB0GITAMA

Bank Name : BANK OF BARODA, Geeta Mandir Branch

પ્રકાશન સ્થળ - ગુજરાત ઝોન મુખ્યાલય

બ્રહ્માકુમારીઝ, સુખશાંતિ ભવન, ભુલાભાઈ પાર્ક રોડ, કાંકરિયા, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૨૨.

Phone: 079 - 2532 4460

Email : gyanamrit.guj@gmail.com

તંત્રી સ્થાનેથી

મૌન

મૌન શું છે ?

આધ્યાત્મિક માર્ગે ચાલનારને મૌન વિશે કહેવાનું ના હોય. સૌ સાધકોએ મૌનની અનુભૂતિ કરેલી જ હોય છે. ગુજરાતના જાણીતા સંત પૂ. મોટાએ નડિયાદમાં હરિ ઓમ આશ્રમ દ્વારા મૌનમંદિરની સ્થાપના કરી છે. જે આજે પણ ચાલુ છે. તેનો લાભ લેનાર સાધકો સંતુષ્ટ પ્રસન્ન થયા છે, દિવ્યતાની પ્રાપ્તિનો અનુભવ કરેલો છે.

બ્રહ્માકુમારીઝ સંસ્થામાં ચૌદ વર્ષ સુધી સાધનાની ગહનતામાં જવાનું જે તપ કરાવ્યું હતું. તેમાં પણ મૌનને વિશેષ મહત્ત્વ અપાવ્યું હતું. વર્તમાન સમયે પણ કેટલાક રાજયોગીઓ સપ્તાહમાં એક દિવસનું મૌન પાળે છે. જ્ઞાનયોગના વિશેષ વર્ગો (મહા)ના સમયે પણ મૌન વિશે કહેવામાં આવે છે.

મૌનને સંક્ષિપ્તમાં સમજાવવામાં આવે, તો કહી શકાય કે તે આત્માનું અંતર્દાર છે. આત્માનું ઓજસ છે. બહિર્ભુજતાને વિદાય આપી, અંતર્ભુજતાને આવકારવાનું પર્વ છે. લોકો કહે છે, 'ન બોલવામાં નવગુણ', મૌન એટલે હળવા રહેવું, અશરીરી, વિદેહી બનવું. સંત યોગેશ્વરજી સ્થાપિત સ્વર્ગારોહણ, અંબાજીનાં અધિષ્ઠાત્રી સર્વેશ્વરી મા ઘણાં વર્ષોથી મૌન પાળે છે. મૌને એમના વ્યક્તિત્વને દિવ્ય બનાવ્યું છે.

મૌનના પ્રકાર

મૌન તો ઘણા સાધકો પાળે છે પણ તેની ગહનતામાં જઈને ચિંતન કરવું અતિ આવશ્યક છે. મૌનના બે પ્રકાર છે.

૧. સ્થૂળ રૂપે વાણીને વિરામ આપવો.

માત્ર મુખને બંધ રાખી, વાણીને વિરામ આપવો એજ મૌન નથી. આ તો તેની સ્થૂળ ઓળખ છે. યોગ્યતા વિનાના સાધકો વાણીના મૌનથી આગળ ના વધે, તો તેની દિવ્યતાનો અનુભવ ના કરી શકે. મૌન અકળાવવાનું માધ્યમ નથી. જબરદસ્તીનો સોદો નથી. અંતરમનમાં મૌન માટે અહોભાવ જાગે, તે માટેની માનસિક સજ્જતા હોય તે જરૂરી છે. મૌનને પ્રસન્નતાથી અપનાવવામાં જ મજા છે.

૨. સૂક્ષ્મ રૂપે મનનું મૌન રાખવું.

માનવ ચૈતન્ય પ્રાણી છે. તેનામાં આત્મા ધબકતો રહે ત્યાં સુધી મન તો ચાલવાનું જ છે. મન, બુદ્ધિ, સંસ્કાર સહિતની ચૈતન્યસત્તા આત્માનું પ્રથમ અંગ મન ચંચળ છે. રાજયોગી જીવનના નિયમો પવિત્રતા, દિવ્યગુણોની ધારણા, સાત્ત્વિક આહાર અને દરરોજનો સત્સંગ કરવા છતાં પણ જ્યારે મનમાં વ્યર્થ સંકલ્પો ચાલે, પરચિંતન, પરદોષ દર્શન ચાલે, જ્ઞાનમાર્ગ પણ ભક્તિમાર્ગના જેવો કર્મકાંડી બની જાય ત્યારે સૂક્ષ્મ મૌનથી ચિંતન કરવાની જરૂર છે.

જીવન પ્રબંધન વિશેષજ્ઞ રાજયોગિની બ્રહ્માકુમારી શિવાનીબહેન કહે છે કે **'આપણે મનને વિચારવાનું બંધ કરાવી શકતા નથી. પણ મનને શ્રેષ્ઠ, શુભ, કલ્યાણકારી, પ્રભુચિંતનના વિચારો આપી તેને યોગ્ય રાહ આપી શકીએ છીએ.'** બાબાએ તેથી જ **'મનમનાભવ'**નો મંત્ર આપ્યો છે. આમ મન યથાર્થ રીતે કામ કરે તેને જ મનનું મૌન કહેવામાં આવે છે. જે સર્વ

કર્મેન્દ્રિયોનો કંટ્રોલ કરે છે.

મૌનથી થનારી પ્રાપ્તિ

મૌનનું આટલું મહત્ત્વ કેમ છે ? કારણ કે તેનાથી થનારી પ્રાપ્તિઓ અદ્ભુત છે. મૌન આત્માનો પરમાત્મા સાથે બુદ્ધયોગ જોડવાનું અસરકારક માધ્યમ છે. તેનાથી એકાંતમાં રહી, એકાગ્રતા કેળવી અતીન્દ્રિય સુખની પ્રાપ્તિ સ્વાભાવિક બને છે. અંતરમનની દુનિયામાં ડોકિયું કરવાની તક મળે છે. મીઠા બાબાએ કહેલું છે કે મધુવન શીશમહેલ બનશે. તેમાં સાધકની આંતરિક અવસ્થાની તસ્વીર જોવા મળશે. તેથી મૌન એ અનુભવનાં રત્નો મેળવવા માટે રત્નાગરે કરેલી યોજના છે. આ એવું અમૂલ્ય, અવર્ણનીય માધ્યમ છે. જેનો મોટા ભાગની આધ્યાત્મિક પ્રતિભાઓએ ઉપયોગ કર્યો છે. લોકો **શિયાળામાં શક્તિ સંચય માટે ભિન્ન ભિન્ન પાકો આરોગે છે. આમ સાધક માટે મૌન એટલે શક્તિ સંચયનો શિયાળો.** તે આંતરિક ખુશીનું માધ્યમ છે. ઘણાં વર્ષોથી આપણે બ્રહ્માવત્સ બનીને જ્ઞાનમાં ચાલીએ છીએ. પણ મૌનથી મીઠા બાબા, યજ્ઞ, શ્રીમતનું યથાર્થ મૂલ્ય આંકવાની અણમોલ તક મળે છે. તે સાધનાની સીડી કેટલી ચઢ્યા તેનું મૂલ્યાંકન કરવાનું પર્વ છે. તે વળી ઉપરામ, નષ્ટોમોહા, સાક્ષીદૃષ્ટા બનવાની કસરત છે.

મૌન મનને સ્વસ્થ, પ્રસન્ન, તંદુરસ્ત અને શક્તિશાળી બનાવવાની લોટરી છે. તેનાથી મહાસાગરના તળિયે જઈ અમૂલ્ય રત્નો મેળવનારા મરજીવા કાર્યની અનુભૂતિ થાય છે. રોષિંદા જીવનમાં સત્તા, સમૃદ્ધિના નશાને ભૂલતાં તકલીફ પડે છે. પણ **મૌનમાં અહંને ઓગળીને સત્તા, ધનના નશાનું નિયમન કરવાની તક મળે છે. મૌન એ વ્યર્થને વિદાય આપવાની અને સત્ય, સમર્થનો સંગાથ કરવાની તક છે.** મોટી

મોટી પદવીઓ માટે અભ્યાસ કરતા, મહત્ત્વપૂર્ણ જવાબદારીઓ નિભાવતા સાધકોને મૌનએ સ્મૃતિશક્તિને શક્તિશાળી બનાવવાનો અવસર છે. **મુરલીમંથનની રુહાની મહેફિલ માણવા માટેની આ પળો છે.**

મૌનની શક્તિથી અસંભવને પણ સંભવ બનાવી શકાય તે માટે નિર્ણયશક્તિની ગહનતામાં જઈ શકાય છે. વળી આ **સ્વરાજ્ય અધિકારી બનવાનો ઉત્સવ છે. બાબાની સાથે અતિ નિકટતા કેળવી પ્રભુપ્રિય બનવાનું વરદાન છે. મૌન એ તન, મનને શીતળ બનાવનાર એ. સી. છે. આ આવશ્યકતાઓને ઓગાળવાની, ઘટાડવાની ભઠ્ઠી છે. શક્તિઓ, ગુણો, વિશેષતાઓના સંવર્ધનની પ્રયોગશાળા છે.**

અતિ આવશ્યકતા વખતે ટૂંકાવાક્યોના પ્રયોગથી મૌનનું મહત્ત્વ ઘટતું નથી. દરેક વાતમાં વિવેકશક્તિની ઘણી જરૂર છે. આપણે એવી આવશ્યક જવાબદારીઓ સાથે સંકળાયેલા હોઈએ તો તેમાં માપસરનું મૌન કામમાં આવી શકે. **મૌન એ અંતરમનની યાત્રા છે.** તેનાથી પરિવારમાં અશાંતિ ના વધે, જ્ઞાન માટેના અભિપ્રાયો બદલાય નહીં તે માટે જડતા નહીં પણ વ્યવહારું ઉકેલ જરૂરી છે. તેમાં પરિવારના પ્રેમપૂર્ણ સહયોગની જરૂર છે.

પરિવારના સંબંધોમાં સંઘર્ષ થાય ત્યારે એક પક્ષ બોલે, તો બીજો પક્ષ મૌન રહે. સહનશીલતા, સમાવવાની શક્તિ અને મૌનથી ક્લેશ, કંકાસને આગળ વધતા અટકાવી શકાય. **સ્વાસ્થ્ય સાચવવા માટે કહેવાયું છે કે કમ ખાઓ. સંઘર્ષો નિવારવા માટે કહેવાય છે ગમ ખાઓ અર્થાત્ ચૂપ રહો, મૌનમાં રહો.** મીઠા બાબાએ માફકસરના મૌનની કેટલી સુંદર વાત કહી છે. કમ બોલો, ધીરા બોલો, મીઠા બોલો.

શાંતિવન, આબુરોડમાં અવ્યક્ત બાપદાદાના મિલન વખતે દેશ વિદેશોના પચીસ હજાર કરતાંયે વધારે બ્રહ્માવત્સો આવે છે. ડાયમંડ હોલમાં બેસીને કલાકો સુધી મૌનમાં રહીને યોગાભ્યાસ કરે છે ત્યારે શાંતિનું દૃશ્ય કેટલું આકર્ષક લાગે છે. કારણ કે આ સ્વની પ્રસન્નતાથી સ્વીકારેલું મૌન છે. કોઈનું લાદેલું નથી.

સતત જાગૃતિ, સજ્જતા, દેહી અભિમાની બનવા મૌનનો અભ્યાસ વરદાન બની જાય છે. **મૌન આત્માનું અનુશાસન શીખવે છે. વ્યર્થને આગળ વધતાં અટકાવે છે. મૌન ચિંતનથી તેને બ્રેક વાગી જાય છે. મૌન એ ઉર્જા બચાવનાર શક્તિશાળી માધ્યમ છે. તેનાથી સ્વાસ્થ્ય પણ સારું રહે છે અને બોલવામાં સભાનતા વધે છે. કોઈએ કોઈ પ્રશ્નનો ત્વરિત ઉત્તર આપવાનું કહ્યું હોય ત્યારે એક વાક્ય બોલીએ, વિચારીને કહીશ, ઘરમાં પૂછી જોઈશ. પછી મૌન થઈ જઈએ. આમ ત્વરિત ઉત્તરના કારણે ક્યારેક સમસ્યાઓ સર્જાય છે તે ટાળી શકાય.** મૌનનો વિષય અનુભવનો છે. મૌનના સઘન અનુભવથી સંપન્ન બનો એ જ શુભભાવના, શુભ કામના.

॥ ઐ શાંતિ ॥

- બ્ર.કુ. કાલિદાસ

- ફળ આવતા વૃક્ષ નમે છે, વર્ષા વખતે વાદળ નમે છે, સંપત્તિમાં સજ્જન નમે છે. પરોપકારીઓનો સ્વભાવ જ એવો હોય છે.
- મનને હર્ષથી ઉલ્લાસવાળું બનાવશો તો હજારો નુકસાનમાંથી બચી જશો અને લાંબુ જીવશો.
- મૌન સર્વોત્તમ ભાષણ છે જો બોલવું પડે તો ઓછામાં ઓછું બોલો જ્યાં એક શબ્દથી કામ ચાલે ત્યાં બે ન બોલો.

(પેજ નં. 10નું અનુસંધાન)... ગતિ અને પ્રગતિ પાસેથી આપણને કોઈ સારી વાત સાંભળવા અને સમજવા મળે તો આપણે અભિમાનમાં આવીને યા ગમે તેવું અર્થઘટન કરીને એનો તિરસ્કાર ન કરીએ પણ એ જણાવનારનો હાર્દિક આભાર માનતાં કહેવું જોઈએ કે અમે એ વાત ઉપર ધ્યાન આપીશું અને ખરેખર એ વાતો ઉપર ધ્યાન આપીએ. બીજો રસ્તો એ છે કે જો કોઈ આપણને મૌખિક રીતે કોઈ એવું જ્ઞાનમોતી યા ગુણ રત્ન ન આપે તો પણ આપણે વ્યવહારમાં દરેક પાસેથી ગુણ લઈએ અને એના ગુણની ચર્ચા પણ કરીએ. જો આપણે ગુણ નહીં લઈશું તો અવગુણ લઈશું અને એનાથી તો પતન થશે. પ્રગતિ તો થશે નહીં. કોઈના અવગુણ જોવાથી આપણે ખરાબ શીખીશું એનાથી પુરુષાર્થની ગાડી આગળ વધવાને બદલે પાછળ જ પડશે.

ટાળવાની આદત

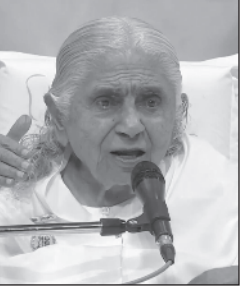
આપણી પ્રગતિ ન થવાનું એક કારણ એ પણ છે કે આપણે એ માનીને ચાલીએ છીએ કે આગળ જતાં આપણા સંસ્કારોને બદલીશું. પરિસ્થિતિઓ જ એવી આવશે કે બધા બદલાશે. ત્યારે આપણે પણ બદલાઈ જઈશું. કેટલાક સમય પછી, જ્યારે અમારી આ પરિસ્થિતિ બદલાઈ જશે ત્યારે અમે ખૂબ યોગ કરીશું. અમે એવો તીવ્ર પુરુષાર્થ કરીશું કે બધાં જોતા જ રહી જશે. આ પ્રકારના વિચારથી મનુષ્ય પુરુષાર્થને સ્થગિત અથવા મુલતવી રાખે છે અને પરિણામ એ આવે છે કે સમય હાથમાંથી ચાલ્યો જાય છે. તેથી સમય ચાલ્યો ન જાય તે વાત ઉપર ધ્યાન આપવાની જરૂર છે. જે કરવાનું છે તેને ટાળીએ નહીં નહીંતર આળસ અને અલબેલાપણું ઘણું નુકસાનકારક છે. જો આપણે આ વાતો ઉપર ધ્યાન આપીશું, તો પરમપિતા પરમાત્મા સાથે આપણું 'ધ્યાન' લાગશે.

॥ ઓમશાંતિ ॥

અમૃતધારા

સહનશીલ, શીતલ અને સંતુષ્ટ રહેનારા સદા સુખી રહે છે.

રાજયોગિની દાદી જાનકીજી, પૂર્વ મુખ્ય પ્રશાસિકા, શાંતિવન, આબુરોડ

જેણે પવિત્રતાનું મૂલ્ય સમજી લીધું છે, તેના જીવનમાં અપવિત્રતાનું નામનિશાન રહેતું નથી. શુદ્ધ, પવિત્ર બ્રાહ્મણ (બ્રહ્માવત્સ) બનતાં જ શુદ્ધ આહાર, શુદ્ધ વિચાર, શુદ્ધ

વ્યવહાર બની જાય છે. પવિત્રતાની ધારણા માટે જ શુદ્ધ આહારી બનો. જે જીવનમાં શુદ્ધ વિચારો છે, તો શુદ્ધ વ્યવહાર છે. બ્રહ્માવત્સોનો વ્યવહાર રુઠાનિયતપૂર્ણ, નિઃસ્વાર્થભાવવાળો છે. એક જ પરિવાર છે. એક જ માતૃપિતાનાં બાળકો છીએ. એક જ પાઠશાળામાં ભણી રહ્યા છીએ. ભણાવનાર પણ એક જ શિક્ષક છે. એક જ સતગુરુની શ્રીમત ઉપર ચાલીએ છીએ ત્યારે તો પાવન બનીએ છીએ.

પહેલાં શુદ્ધ બનવાનું છે. શુદ્ધતા આકર્ષિત કરે છે. તન મનને સ્વસ્થ બનાવવા માટે સફાઈ જોઈએ, શુદ્ધિ જોઈએ. એટલા માટે અન્નનું, સંગનું ધ્યાન રાખવાનું છે. જેવો સંગ છે તેવો રંગ છે. જેવું અન્ન છે તેવું મન છે. બ્રહ્માવત્સોએ સમજી લીધું છે તેથી તો સત્ બાપના સંગમાં રહે છે. આપ સૌ જ્યારથી બાબાનાં બન્યાં છો ત્યારથી શુદ્ધ આહાર, શુદ્ધ વિચારવાળા છો. પ્રવૃત્તિમાં રહેવા છતાં પવિત્રતાનું પાલન કરી કમલપુષ્પ સમાન રહેવાથી, ન્યારા રહેવાથી, બાબાનો (પરમાત્માનો) પ્રેમ મેળવવા માટે અધિકારી બનો છો. બાબાના બનતાં જ જેનાં આહાર, વિચાર, વ્યવહાર શુદ્ધ બને છે તો તેની જીવનનૈયા પાર થઈ જાય છે.

આજકાલ બાપદાદા (અવ્યક્ત પ્રજાપિતા બ્રહ્મા અને નિરાકાર પરમપિતા શિવ પરમાત્મા)ની દૃષ્ટિથી જ અનેકોને આંતરિક સુખનો અનુભવ થાય છે. બાબાના બોલને કદી ભૂલી શકતા નથી. બાબા જે કહે છે તે વાત સૌના દિલને સ્પર્શી જાય છે. દૃષ્ટિથી બાબાને પોતાના બનાવી દીધા. અર્થાત્ દિલથી બનાવ્યા. કારણ કે કેટલાય એવા આત્માઓ છે કે જેઓ ભાષા સમજતા નથી. દિલ દૃષ્ટિ દ્વારા પ્રત્યક્ષ થઈ જાય છે. એટલે બાબાએ કહ્યું પવિત્રતા, સત્યતાને સિદ્ધ કરે છે. આ બે વાતોએ આપણી લાઈફ (જીવન) લાઈટ (હળવી) બનાવી દીધી. વાસ્તવિક રીતે લોકો સમક્ષ પ્રભાવ પડ્યો છે. જે આપણે પહેલાં આચરણમાં મૂકીએ છીએ, તે જ કહીએ છીએ.

બાબાએ બ્રહ્મામુખથી જ્ઞાન આપ્યું. બ્રહ્મા ભોજન ખવડાવ્યું. સત્યજ્ઞાન આપીને સારી સત્ય નારાયણની કથા સંભળાવીને નિશ્ચયના બળથી, નિઃસ્વાર્થ ભાવથી, નિશ્ચિંત રહેવાની રાજાઈ આપી છે. નિઃસ્વાર્થ ભાવથી નિષ્કામ સેવાદારી બની રહો. સત્યતા અંદર છે. પવિત્રતા ધારણામાં છે, નમ્રતા વ્યવહારમાં છે. સત્યતાને મુખથી સિદ્ધ કરવાની જરૂર નથી. અંદર અભિમાનનો અંશ ના રહે. આપણે સારા છીએ એ કહેવાની જરૂર નથી. પણ સત્ય આજ છે. પોતાની મેળે આપ આત્માઓનો અંદરથી અવાજ નીકળે, ખભો હલે અને ચૂપચાપ સાંભળી રહે, કારણ કે બુદ્ધિવાનોની બુદ્ધિ બાબા છે. દિવ્યબુદ્ધિ દાતા છે. સાક્ષી બનીને જોઈશું તો એ અનુભવ થશે કે પવિત્રતા, સત્યતા અને નમ્રતાથી આપણી દૃષ્ટિમાં કેટલું પરિવર્તન આવ્યું છે. એક દેહી અભિમાની

સ્થિતિ પોતાના દેહમાં હોવા છતાં સંબંધોથી મુક્ત રાખે છે. દેહની સાથે સંબંધ રાખનારી અનેક વાતો ભૂતકાળ બની ચૂકી છે. તે આકર્ષિત કરી શકતી નથી.

મીઠા બાબાની બાળકો માટે સારી કામના પણ છે, ભાવના પણ છે કે મારાં બાળકો સંપન્ન બને. નિર્વિકારી તો છે પણ સંપન્ન બને. આપણને બાબાએ જ્ઞાનરત્નોનો ઘણો ખજાનો આપ્યો છે, પવિત્રતા ખજાનાને સંપન્ન બનાવવામાં મદદ કરે છે. ઈશ્વરીય બોલનું ઉચ્ચારણ કરતા નથી પણ પોતાનો પ્રભાવ પાડવાના બોલ છે તો તેને પણ અશુદ્ધ વાણી જ કહીશું. આપણા ઉપર કોઈનો પ્રભાવ પણ ના પડે, આપણે કોઈના ઉપર પ્રભાવ ના પાડીએ ત્યારે કહીશું શુદ્ધ વાણી, આપણે તપાસીએ કે પ્યારા ભોળાનાથ વરદાતા બાબાના બોલ મારા ઉપર અસર કરી રહ્યા છે. એટલે મમ્માને (જગદંબા સરસ્વતી) વીણા આપી, બાબાને મુરલી (ઈશ્વરીય મહાવાક્યો) આપી. મમ્માએ બાબાની વાણી સાંભળી અને તેને યથાર્થ સ્વરૂપે ઉચ્ચારી. ગહનતામાં જઈને પોતાના જીવનમાં ઊતારીને આ મહાવાક્યોથી અમારી પાલના પણ કરી છે. તો માત-પિતા (માતેશ્વરી જગદંબા સરસ્વતી અને પિતાશ્રી પ્રજાપિતા બ્રહ્મા)એ અમારી પાલના કરી છે, ભણાવ્યાં છે અને દરેક વાતોમાંથી પાર લઈ જવા માટે સરસ તાલીમ પણ આપી છે. પળમાં હદોથી પાર થઈ જાઓ. ડ્રામા કહેવાની પણ જરૂર નથી. ખબર છે કે જે થવાનું હતું તે થઈ ગયું. આટલો મમ્માએ ડ્રામાનો પાઠ પાઠકો કરાવ્યો છે.

આપણે આગળ વધી રહ્યાં છીએ. કંઈ મારું નથી અને હું આત્મા કોઈનો નથી. જેથી કંઈ થોભી જવાનો પ્રશ્ન નથી. જેઓ સમજે છે કે મારું કંઈક છે, તો તેઓ તેને પકડીને બેઠાં છે. ના આપણે પકડીને બેઠાં છીએ, ના સૃષ્ટિનો કોઈ પદાર્થ

આપણને પકડી શકે. એટલે રીયલ યોગી છીએ. કોઈ કામના નથી પણ સૌના માટે સારી ભાવના છે. કોઈની પાસેથી કંઈ જોઈએ નહીં. મીઠા બાબાએ આપણને સંકેત આપ્યો છે ઈચ્છા માત્રમ્ અવિદ્યા. એમાં સારી રીતે પાસ થઈ જાઓ. તો સ્વયંને પૂછો કોઈ ઈચ્છા છે ? ઈચ્છા છે તો આંખ તે તરફ જાય છે. કંઈક ઈચ્છીએ છીએ અને તે મળતું નથી તેથી અસંતુષ્ટતા થાય છે. સ્થિતિને ઊંચી બનાવવા માટે જો આપણામાં સહનશીલતા છે, તો કોઈ પ્રશ્ન નથી. કોઈએ કંઈક કહ્યું, કર્યું, સમાવી દીધું, સમેટી દીધું, તેમાં શી મોટી વાત છે ? સહનશીલતા ઘણા શીતળયોગી બનાવી દે છે. એનો જો થોડો પણ અભાવ હશે, તો ચલન અને ચહેરો બદલાઈ જશે. પછી અવાજ બદલાઈ જાય છે અને સંબંધમાં શુદ્ધતા આવે છે, આ શોભતું નથી. વાસ્તવમાં આ સહનશીલતાનો અભાવ છે. મોટી વાત નથી પણ સર્વગુણોમાં સંપન્ન બનવાનું છે. તો એક ગુણમાં પણ જો થોડી પણ ખામી હશે, તો તે કદી આપણા પદને નીચું લાવી શકે છે, ઊંચ પદ મેળવવા દેતી નથી. ઊંચી સ્થિતિમાં રહેવા દેતી નથી.

સ્વરાજ્ય અધિકારી કદી સંતુષ્ટ ના રહે આ કઈ રીતે બની શકે ? હું કોણ છું ? કોનો છું ? મને ભગવાન પાસેથી કેટલું બધું મળ્યું છે ? શું બ્રાહ્મણોના ખજાનામાં કોઈ અભાવ છે ? છતાં પણ જો સંતુષ્ટ ના રહે, તે તેને શું કહી શકાય ? તમે જ વિચારો અને આપણને જોઈએ શું ? એ સારું છે કે બાબાએ આપણને સફેદ કપડાં પહેરાવી દીધાં. સફેદ રાખવાનું શીખવ્યું છે. સચ્ચાઈથી ચાલવાનું છે, સાદગીમાં રહેવાનું છે. અસંતુષ્ટ રહેવાની કોઈ વાત જ નથી. તો એક પણ ગુણનો અભાવ સંગમમાં આપણને શ્રેષ્ઠ બ્રહ્માવત્સ બનવા નહીં દે તો કદી અસંતુષ્ટ ના રહો. સર્વ કાંઈ છે એમ સમજો, તો તમે સંતુષ્ટ છો, ખરેખર સૌ સંતુષ્ટ છે.
(અનુસંધાન પેજ નં. 28 પર)

ગતિ અને પ્રગતિ મંદ શા માટે?

બ્ર.કુ. જગદીશચંદ્ર, દિલ્હી

જીવન એક યાત્રા છે. દરેકે પોતાની મંઝિલે પહોંચવાનું ધ્યાન તો અવશ્ય રાખવું જ જોઈએ. બીજી રીતે કહીએ તો એમ કહી શકીએ કે દરેકે પોતાના લક્ષ્ય સુધી પહોંચવા

માટે તદ્દનુસાર લક્ષણ તો ધારણ કરવાં જ જોઈએ અથવા વાંછિત સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવા યા સિદ્ધિ સ્વરૂપ બનવા માટે દરેકે સાધના તો કરવી જ જોઈએ.

જ્યારે માનવે સંસારની અગણિત પ્રાપ્તિઓને ઠોકર મારીને યોગી જ બનવાનું વ્રત લીધું હોય તો એણે યોગની સૂક્ષ્મતા, ગહનતા, ઊંચાઈ યા સિદ્ધિ સુધી પહોંચવાનો પૂરો પુરુષાર્થ તો કરવો જ જોઈએ. (દેહ અભિમાનથી) અડધા મરીને કામ કરવાથી શો લાભ ? જો જીવનમાં ઉત્સાહ અને ઉમંગ ના રહે તો એક કિલો વજન પણ એક કિલો લાગે છે, તેથી પરિસ્થિતિઓની સામે લડવામાં જ વીરતા છે અને કમર કસીને કામ કરવામાં જ સફળતા છે.

યોગથી થનારા ફાયદાઓની જો યાદી બનાવવા ઈચ્છીએ તો તે બનાવવી શક્ય નથી. એના બદલે ‘યોગી જીવનથી પ્રાપ્ત ન થાય એવી કોઈ શ્રેષ્ઠ પ્રાપ્તિ જ નથી.’ એમ કેમ ના કહીએ. જે પ્રારબ્ધ બને છે તે તો અનુપમ છે જ પરંતુ વર્તમાનમાં યોગની સ્થિતિથી જે પ્રાપ્તિઓ થાય છે તે અવર્ણનીય છે.

ગતિ મંદ શા માટે ?

પરંતુ આ સર્વ જાણવા છતાં પણ યોગી પોતાના પથ ઉપર ચાલતાં ચાલતાં સ્વયં પ્રગતિ

કેમ કરી શકતો નથી ? એની ગતિ મંદ શા માટે થઈ જાય છે ? અપાર પ્રાપ્તિના માર્ગથી વિમુખ થઈને તે શા માટે અટકી જાય છે ? તે ક્યારેક ક્યારેક કેમ પાછો પડે છે ? યોગી જીવનનો જે શ્રેષ્ઠ અને રસીલો અનુભવ છે એનો અભાવ કેમ અનુભવે છે ? પ્રભુ તરફ આગળ વધતાં વધતાં તેનો માર્ગ કેમ ભૂલી જાય છે ? તેનાથી તો ઘણું નુકસાન થાય છે. પુરુષાર્થી પોતાની મંદગતિનાં કારણો જ જણાવ્યા કરે છે. પોતાની પ્રગતિ ધીમી થવાનું સ્પષ્ટીકરણ જ આપ્યા કરે છે પરંતુ એનાથી એવું અપાર નુકસાન થાય છે કે પસ્તાવો કરવાથી ભરપાઈ કરી શકાતું નથી. લોકો યોગીને યમ, નિયમ... અને પ્રત્યાહાર, ધારણા, ધ્યાન, સમાધિનો અભ્યાસ કરવાનું કહે છે અને યોગી પણ મનમાં પરમપિતા પરમાત્માનું ‘ધ્યાન’ કરવા તથા યમ-નિયમોનું પાલન કરવાનો પુરુષાર્થ કરવાનું ધ્યાન રાખે છે. પરંતુ બે-ત્રણ વાતોનું ધ્યાન ન રાખવાથી ધીરે ધીરે યમ-નિયમ ટીલાં પડવા લાગે છે અને પરમપિતા પરમાત્મામાં પણ ધ્યાન લાગતું નથી. તેથી મનમાં પરમાત્માનું ‘ધ્યાન’ કરવાની સાથે સાથે બે-ત્રણ મહત્વપૂર્ણ વાતો તરફ ધ્યાન આપવું પણ જરૂરી છે. તે વિના સ્થિતિ પરિપક્વ બની શકતી નથી.

કોઈએ કહ્યું છે ‘આયા કુતા ખા ગયા તૂ બૈઠી ઢોલ બજા.’ એક માતા પોતાની પડોસણો સાથે ઢોલ વગાડીને કીર્તન કરીને શાંતિ મેળવવાના પ્રયત્નમાં વ્યસ્ત હતી. એનું ધ્યાન ચૂકાવીને ફૂતરું એની બધી રોટલીઓ ખાઈ ગયું. આ પ્રમાણે મનુષ્ય તો ટેપ રેકોર્ડર અને કેસેટ રૂપી આધુનિક ઢોલ પર ગીત વગાડીને પરમાત્માનું ધ્યાન કરવાનો પ્રયત્ન કરી રહે છે પરંતુ વ્યર્થ

સંકલ્પરૂપી ‘કૂતરું’ આવીને એની બનાવેલી ધારણાને નષ્ટ કરી દે છે તેથી મનુષ્ય જે રીતે પરમપિતા પરમાત્માનું ધ્યાન કરે છે. તેની સાથે તત્સંબંધી જરૂરી વાતો પર ધ્યાન આપે તે જરૂરી છે. માત્ર યોગાભ્યાસી જ ન બને પણ ‘યોગીજીવન’ વાળો પણ હોય. એટલે નીચે જણાવેલી બે-ત્રણ વાતો પર ધ્યાન આપવું જરૂરી છે.

શીખવાની પ્રવૃત્તિ અને નમ્રતા

ધીરે ધીરે શીખવાની પ્રવૃત્તિ મંદ પડી જવી તે આધ્યાત્મિક જીવનમાં પ્રગતિ અટકી જવાનું એક ઘણું મોટું કારણ છે. જ્યારે વ્યક્તિ યોગી જીવનના પથ ઉપર પગ મૂકે છે ત્યારે પ્રારંભમાં તો ધૂન લાગે છે. જીવનને બદલી દેવા માટે તે ઉત્સાહી બને છે. યોગના ઉચ્ચ શિખર પર ચઢી જવું છે તેવો સંકલ્પ સમર્થ બની જાય છે. પરંતુ જ્યારે તે કંઈક શીખી જાય છે, અન્ય લોકો કરતાં થોડો આગળ વધી જાય છે ત્યારે એને યોગના સારા અનુભવ થવા લાગે છે ત્યારે તે સ્વયંને અનુભવી ત્યાં યોગમાં શિક્ષિત સમજીને ચાલવા લાગે છે. વધુ શીખવા માટે એની પહેલા જેવી રુચિ રહેતી નથી. એનું એક કારણ એ પણ હોય છે કે તે બીજા યોગાભ્યાસીઓમાં કોઈ વિશેષતા જોતો નથી. પણ એમને તે ક્યાંય ને ક્યાંય અટકેલા જુએ છે ત્યાં તે પોતાને સમજદાર સમજીને બીજાઓ સાથે યોગ ચર્ચા કરવામાં, અનુભવની લેણ દેણ કરવામાં, એમની પાસેથી પોતાની પ્રગતિ માટે કંઈક પ્રકાશ મેળવવાની ઈચ્છા રાખતો નથી. સૂક્ષ્મરૂપમાં એનામાં અહંકાર આવે છે જેની એને પણ ખબર પડતી નથી. હવે આ શરીર છૂટી જાય, તો પોતાની શી ગતિ થશે એ પણ તે વિચારતો નથી. શા માટે કોઈ વરિષ્ઠ યોગીઓ પાસેથી કંઈક વધુ વધુ ન શીખીએ ? જીવનના કાર્યક્ષેત્રમાં તે પણ કાર્યકુશળ હોવાથી સ્વયંને સર્વ પ્રકારે કુશળ જ માનવા લાગે છે. અને પોતાની ખામીઓને છૂપાવીને, દબાવીને ત્યાં એમ

જ એકબાજુ રાખી દે છે. તે વિચારે છે કે ‘ખામીઓ તો સર્વમાં છે.’ આ પ્રમાણે સ્વયંને ‘ત્રીસ માર ખાન’ સમજીને તે એટલો તો ગર્વના કળણમાં ખૂંપી જાય છે કે જો કોઈ એનું ભલું ઈચ્છીને એને દલદલમાંથી કાઢવા ઈચ્છે પણ તે એને પોતાનાથી ઓછી કક્ષાનો તથા સમાન કક્ષાનો સમજીને એની શુભભાવનાઓને ઠોકર મારે છે. પરિણામ એ આવે છે કે તેનાથી વરિષ્ઠ હોય તે પણ તેના કલ્યાણની વાત કરતાં સંકોચ પામે છે અને જો કોઈ કહે તો તે તેને ‘હસ્તક્ષેપ’, ‘અનાધિકાર ચેષ્ટા’, ‘અનુચિત’, તથા ‘નકામી વાત’ માને છે. તે તો સમજે છે કે આ વાતની તો મને પણ જાણ છે. આ ક્યાં કોઈ નવી વાત છે ! અથવા ‘આ નબળાઈ તો સર્વમાં છે, માત્ર મારામાં જ થોડી છે’, તથા ‘માત્ર મને જ આ ઉપદેશ શા માટે આપવામાં આવે છે. મને સમજાવનાર પહેલાં પોતાની ભૂલ તો સુધારે.’ આ પ્રકારની બધી પ્રતિક્રિયા સૂક્ષ્મ અભિમાનની જ કૂંપળો, કાંટા અને ઝેરી પાંદડાં જ છે. પરંતુ તે એનેજ પોતાની બુદ્ધિમત્તા સમજીને સદ્ બુદ્ધિના માર્ગ પર આગળ અનુભવ મેળવવાથી વંચિત રહી જાય છે.

એટલે કહેવાય છે કે નમ્રતા વિના મનુષ્ય શીખી શકતો નથી. જે શીખવા જ નથી ઈચ્છતો તે જાણે વૃદ્ધ થઈ ગયો છે. એની યુવાવસ્થા જ સમાપ્ત થઈ ગઈ છે. જો કોઈ શીખવાનું જ બંધ કરી દે છે તો એનો વિકાસ કઈ રીતે થશે ?

તેથી અધ્યાત્મના પુરુષાર્થોનું સૌથી પહેલાં એ વાત ઉપર ધ્યાન હોવું જોઈએ કે હજુ ઘણું બધું શીખવાનું છે. જેની પાસેથી જે કંઈ સારી વાત મળે તેને અવશ્ય ધારણ કરવી જોઈએ. આ સમગ્ર જીવન જ અંત સુધી શીખવા માટે છે.

ગુણ ગ્રાહક વૃત્તિનો અભાવ

શીખવાનો એક રસ્તો એ છે કે ગમે તેના (અનુસંધાન પેજ નં. 06 પર)

પ્રસન્નતાના પથ પર

તનાવ સ્વાભાવિક નથી

બ્ર.કુ. શિવાનીબેન, ગુરુગ્રામ, હરિયાણા

પ્રશ્ન : તમે એ બે વર્ષમાં એટલા હતાશ થઈ ચૂક્યા હોવ છો કે તમારી અંદર કાંઈ વધતું જ નથી.

ઉત્તર : ભણવાથી હતાશ થતા નથી. મહેનત કરવાથી હતાશ થતા નથી. હતાશા

દબાણનો સામનો કરવાથી આવે છે. રોજ મહેનત કરવી છે, રોજ ભણવું છે એ ચિંતા કર્યા વગર કે શું થશે ? શું નહીં થાય એનું તો થઈ ગયું મારું શું થશે ? એમાં તુલના (કંપેરીઝન) કરવાની ભાવના, પ્રતિયોગિતાની ભાવના જાગૃત થાય છે. જે આપણા ભાવનાત્મક સ્વાસ્થ્ય માટે યોગ્ય નથી. એટલા માટે જો તમે એ વિચારને કાઢી શકો છો તો મનમાંથી કાઢી નાખો. આ કાર્યમાં મેડીટેશન ખૂબ જ મદદ કરે છે. વિદ્યાર્થી જીવનમાં જો એક વિદ્યાર્થી પોતાના દિવસની શરૂઆત સકારાત્મક સંકલ્પોની સાથે કરશે તો કોઈ પણ પ્રકારના નુકસાન વગર ખૂબ જ મહેનત કરી શકશે અને સફળ થઈ શકશે. આપણે જેટલી મહેનત કરીએ છીએ, એનાથી કેટલા ગણી વધારે કરી શકીશું પરંતુ એના માટે આપણે ધ્યાન રાખવું પડશે કે આપણું લીકેજ વ્યર્થ ક્યાંયથી પણ ન હોવું જોઈએ. કારણ કે મનમાં ઉર્જા તો એટલી જ છે. એ ઉર્જાને તમે ક્યા ઉદ્દેશ્ય માટે કેન્દ્રિત કરો છો એ તમારા પર નિર્ભર છે.

પ્રશ્ન : પરંતુ અત્યાર સુધી જે વિચારને પકડીને ચાલી રહ્યા હતા એનાથી તો તમારું ખૂબ જ નુકસાન થઈ શકે છે.

ઉત્તર : બાળકોને જે પરિણામની આશા હોય છે જો એ નથી મળતું તો એનો એ મતલબ નથી કે એ બાળક અસફળ છે.

દિલ્હીમાં ગયા વર્ષની વાત છે. એક છોકરીએ પરીક્ષા દ્વિતીય શ્રેણી (સેકન્ડ ક્લાસમાં) પાસ કરી પણ તેની ઈચ્છા અને ઉમ્મીદ હતી કે એ પ્રથમ શ્રેણીમાં (ફર્સ્ટ ક્લાસ) પાસ થશે. અને એણે એનાથી દુઃખી થઈને આત્મહત્યા કરી લીધી. એ સમયે એની માનસિક સ્થિતિની આપણે કલ્પના કરી શકીએ છીએ કે એ પ્રથમ આવવાના વિચારથી એટલી વધારે જોડાઈ ગઈ હતી કે જ્યારે એ દ્વિતીય શ્રેણીથી પાસ થઈ તો એ સ્વીકાર કરવાની એનામાં ક્ષમતા જ ન હતી.

બાળકો અને પિતા બન્ને બહુ જ મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા અદા કરે છે. જો તમે મહેનત કરો છો તો પરિણામ સારું આવવાનું જ છે, પરંતુ એ ભયવાળો વિચાર અત્યારથી કરીને, તમારી અંદર પેદા કરીને સ્વયંને હતાશ નહીં કરો. કારણ કે, શું થાય છે. જ્યારે પાલક (વાલી) બાળકોની સાથે સાથે સખત મહેનત કરે છે તો બાળક પણ જુએ છે કે મોટું પરિણામ પાલક માટેય પણ ખૂબ મહત્વપૂર્ણ છે. જ્યારે મને દેખાય કે આ મારા આવનાર માર્કસ જ મારા પાલક માટે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે. એનાથી જ એ ખુશ થશે તો એનાથી પણ એક દબાવ બાળક ઉપર પેદા થઈ જાય છે કે મારે પિતાની ખુશી માટે સારું પ્રદર્શન કરવું છે.

મારી ખુશી કરતાં વધારે મારા પાલકો (માતા-પિતા)ની ખુશી મારા માર્કસથી જોડાયેલી છે. આજે બધા દબાણો છે તે અનાવશ્યક છે.

ભણતર પૂરું કરવાનું દબાણ એટલું વધારે છે એ થોડા સમય માટે જરૂરી પણ લાગે છે કે એનો સામનો તો કરી લઈશું પરંતુ આ અપેક્ષાનો દબાવ કે મારી ખુશી એના પર નિર્ભર છે. તમારું આખું જીવન એના પર નિર્ભર છે. આ જે દબાવ છે આ પછી એ અંશને ખૂબ જ વધારે મોટો કરી દે છે અને બાળકો પાસે એટલી શક્તિ નથી હોતી કે એ જે વધેલા અંશનો સામનો કરી શકે. જેનાથી ફળ સ્વરૂપ બાળક વિદ્યાર્થી જીવનમાં જ, અવસાદ, મધુમેહ (ડાયાબીટીસ) એકધારો તનાવ વગેરે વગેરે રોગોથી ગ્રસ્ત થઈ જાય છે. હવે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે કે આજ કેમ આમ થઈ રહ્યું છે ? કારણ કે બાળકો ઉપર દબાવ ખૂબ જ વધતો જાય છે અને એની સીમા શું છે એ કોઈ નથી જાણતું. સાચી વિચારવાની કળા શું છે એ આજ કોઈ શિખવી રહ્યું નથી. એ પણ કોઈ શિખવી રહ્યું નથી કે પ્રતિયોગિતા સ્વાસ્થ્ય માટે લાભદાયક નથી. આતો જેમ કમ્પેરીઝન (તુલના કરવી) થઈ ગયું. આજ બધા જ એજ શિખવી રહ્યા છે કે બીજા સાથે તુલના કરવાની છે, પ્રતિયોગિતા કરવાની છે.

પ્રશ્ન : જ્યારે એના પિતાએ કહ્યું કે જો હું તનાવ પેદા નહીં કરું તો એ સારું પ્રદર્શન નહીં કરી શકે. આ ખૂબ જ ઊંડો વિશ્વાસ છે કે જ્યાં સુધી તનાવ નહીં હોય તો લોકો સારું પ્રદર્શન નહીં કરે. આપણે કાર્યાલયમાં કે બહુરાષ્ટ્રીય કમ્પનીઓમાં જોઈએ છીએ કે બોસ બોલે છે કે જો હું આમને લક્ષ્ય નહીં આપું, દબાણ નહીં નાખું, તનાવ પેદા નહીં કરું, તો સારું પ્રદર્શન નહીં થાય.

ઉત્તર : આપણે એક વિચારવાની વાત છે કે તનાવ નો મતલબ ડર હોય છે. આપણે પ્રોત્સાહિત કરવા માટે એના મનમાં ડર બેસાડીએ છીએ. જેમ માની લો ડર પ્રેરણા દેવાવાળો થઈ જાય છે. ડર એક નકારાત્મક ઉર્જા છે. જ્યારે પ્રેરણા એક સકારાત્મક ઉર્જા છે. તો એક નકારાત્મક ઉર્જાથી

તમે સકારાત્મક ઉર્જા કેવી રીતે ઉત્પન્ન કરી શકો ?

તમે એને પ્રેમ આપો, કરુણા આપો, સહયોગ આપો પરંતુ આપણે એને શું આપીએ છીએ ? ભય, જેથી એ પ્રોત્સાહિત થઈ જાય, અત્યારે પણ આપણે કાર્યાલયમાં જોઈએ કે બધા જ લોકો ખૂબ સરસ કામ કરી રહ્યા છે પરંતુ જેવો કોઈ સીનિયર આવીને ઊભો રહે છે જે હંમેશા ગુસ્સામાં રહે છે. તો તમે જોશો કે બધાની જ નજર સ્વતઃ જ એના તરફ હશે. એ કહેશે, ભૂલો તો કાઢવી જ જોઈએ. એની આલોચના કરતા રહીશું ત્યારે તે સ્વયંને વધારે સુધારી શકશે. જો આપણે આખો દિવસ એની પ્રશંસા કરતા રહ્યા તો એનું પ્રદર્શન સારું નહીં હોય અને એ સારું પરિણામ નહીં આપી શકે.

પ્રશ્ન : જો આપણે એની પ્રશંસા કરી તો એ આગળ ભણવાનું બંધ કરી દેશે.

ઉત્તર : એ આપણે સમજવાનું છે કે આ બધો ખેલ ઉર્જાનો છે. પ્રોત્સાહન સકારાત્મક ઉર્જા છે, સકારાત્મક ઉર્જા ક્યારેય કોઈને નુકસાન નથી પહોંચાડી શકતી. સકારાત્મક ઉર્જા હંમેશા લોકોને સશક્ત કરે છે અને જો આપણે વાત વાતમાં આલોચનાત્મક થઈ જઈશું અને તે પણ એ ઉદ્દેશ્યથી કે આલોચના કરીશું તો જ એ વધારે મહેનત કરશે. કારણકે આપણે આપણા બોસની યા આપણા પાલકોની અપેક્ષાઓ પૂરી કરવા ઈચ્છીએ છીએ. છતાં એ આપણા કામમાં ભૂલો શોધશે તો આપણે પ્રેરીત થઈ જઈશું. આ મારી માન્યતા છે પરંતુ આ વિશ્વાસ ખૂબ જ ખોટો છે કારણ કે એનો આધાર જ ખોટી ધારણાઓ ઉપર રાખવામાં આવ્યો છે.

જ્યાં કોઈ મહેનત કરી રહ્યું છે. ત્યાં જઈને તમે આલોચનાત્મક થઈ જશો તો તમે તરત જ એની ઉર્જાને નષ્ટ કરી દો છો યા તો સામેવાળાની

અંદર એટલી તાકાત હોવી જોઈએ કે એ પોતાની આલોચનાના પ્રભાવમાં ન આવે. પરંતુ આજ આપણે બહુ જ જલ્દી એક બીજાની ઉર્જાના પ્રભાવમાં આવી જઈએ છીએ. કોઈ વખત સારું કરતા કરતા એ ઉર્જાના પ્રભાવમાં આવીને ખોટું કરી નાખીએ છીએ.

પ્રશ્ન : આપણે ઈચ્છીએ પણ છીએ કે એ આપણી આલોચનાથી પ્રભાવિત થાય.

ઉત્તર : હા, આપણે એ ઈચ્છીએ કે એ આપણી આલોચનાથી વધારે સારું કાર્ય કરે. પરંતુ એનાથી આપણને ખુશી નથી મળતી, આલોચના હંમેશા લોકોને હતોત્સાહિત કરે છે. તમારે તમારો વિચાર દેવાનો છે, બરાબર છે, એમ નહીં કે કામ બરાબર નથી છતાં પણ તમે કહેશો તમારું કામ બહુ જ સારું છે. એક છે કામ ઉપર આપણો વિચાર દર્શાવવો અને એક છે આલોચના કરવી બંનેમાં ખૂબ જ ફર્ક છે. એટલા માટે શબ્દ એટલો મહત્વપૂર્ણ નથી હોતો જેટલો એના પાછળનો ઉદ્દેશ, તમે તમારો વિચાર આપતા પણ બીજાને સશક્ત કરી શકો છો અને કોઈ વખત બોલવા છતાં પણ ‘હા ખૂબ સરસ’ પરંતુ તમે એમને નિરુત્સાહિત પણ કરી શકો છો.

આપણે ફક્ત એ ધ્યાન રાખવું જોઈએ કે આપણું ધ્યાન ફક્ત કાર્ય પર હોવું જોઈએ. આપણે એ યાદ રાખવું પડશે કે કામ કરવાવાળું કોણ છે ? જે કામ કરવાવાળો છે એ શક્તિ છે. એક ઉર્જા છે. અને જ્યાં સુધી સશક્ત નહીં બનીએ તો કામ એટલું વધારે સારું નહીં થાય. આપણી ભૂમિકા એક બોસના રૂપમાં અને એક પિતાના રૂપમાં પ્રોત્સાહન દેવાની હોવી જોઈએ, ન કે આલોચના કરવાની. કામ એ લોકો કરશે, કામ તો એમની જાતે થઈ જશે. જ્યારે એક વરિષ્ઠ સામે આવીને ઉભા રહી જાય છે જે થોડી આ રીતની ઉર્જા મોકલે છે. જેના ફળ સ્વરૂપ હું સારી રીતે કામ નથી કરી શકતો. પછી એ ઉર્જાના પ્રભાવમાં આવવાથી ભૂલો

થવા લાગે છે. અને પછી તે ભૂલો શોધી લે છે કારણ કે એના અંદરની ભાવના હવે બદલાઈ ગઈ છે. હવે એ ભૂલ એટલા માટે થઈ રહી છે કે મારી અંદર હવે ભય પેદા થવાનો શરૂ થઈ ગયો છે કારણ કે આપણો પહેલાંનો અનુભવ પણ એ જ છે કે હવે એ આવી ગયા છે અને એનું આવવું એજ એનું આ રીતે ઉભુ રહેવું જ પૂરા વાતાવરણને બદલી નાખે છે. મતલબ તમે જોશો કે જે કર્મચારી અત્યાર સુધી સારી રીતે કામ કરી રહ્યા હતા, અચાનક જ એનાથી ભૂલો થવાની શરૂ થઈ જાય છે. કારણ કે તનાવ આપણા પ્રદર્શનને વધારતો નથી પણ એ આપણા પ્રદર્શનને વધારે ઓછું કરી નાંખે છે.

પ્રશ્ન : ઘણા લોકો વિચારે છે કે જેવો હું એની પ્રશંસા કરું છું તો એ માથે ચડી જાય છે. હું જાણું છું કે આ ખોટું છે પરંતુ એ વાત કહીએ છીએ એ વાત ઘરે પણ હોય કે બહાર હોય. જો એને થોડી છૂટ આપીએ તો મારા માથે ચઢી બેઠા ?

ઉત્તર : ચાલો, એના વિશે વાત નથી કરતા. આપણા વિશે વિચારીએ કારણ કે જો હું વરિષ્ઠ છું. તો મારાથી ઉપર કોઈ બીજા વરિષ્ઠ હશે. ન પણ હોય તો હું માની લઉં છું કદાચ મારે કોઈ વરિષ્ઠ હોય તો મને શું સારું લાગશે કે એ મારાથી કેવી રીતે કામ કરાવે, એ મારાથી કેવી રીતે વાત કરે ? જ્યારે હું બાળક હતો તો હું શું ઈચ્છતો હતો કે મારા પાલક મારી સાથે કેવી રીતે વાત કરે. શું મારા પાલક મારી સાથે પ્રેમથી વાત કરશે તો હું એનો ખોટો ફાયદો ઉઠાવું, ક્યારેય નહીં.

પ્રશ્ન : ભલે હું તો સારો હતો.

ઉત્તર : બધા જ સારા હોય છે, આપણે આ રીતે વિચારીએ છીએ કે આપણે આમ કરીએ પરંતુ વાસ્તવમાં બધા જ આવા છે. દરેક પ્રેમ ઈચ્છે છે. હર કોઈ સહયોગ ચાહે છે. હર કોઈ કરુણા ચાહે

છે. કોઈ મળ્યું તમને જે કહે મારી આલોચના કરો તો વધારે સારું કામ કરીશ. પરંતુ ઘણી વાર એવું થાય છે કે સામેવાળાને આદત પડી છે. ઠપકો ખાવાની (ગુસ્સો સાંભળવાની) તો ઠપકો પડશે જ. આપણે બંનેના સંસ્કાર થોડા એવા થયા છે પરંતુ તમે એક વખત પ્રયાસ કરીને જુઓ કે ગુસ્સાથી નહીં પ્રેમથી જ કામ કરાવવું છે. ભલે એ થોડું મોડું કામ કરે. બની શકે એક દિવસ, બે દિવસ, એક મહિનો, બે મહિના લાગી જાય. કામ કરાવવાવાળાનું પરિવર્તન આવવામાં. પરંતુ પરિવર્તન જરૂર આવશે. અને હવે જે કામ થશે એ લોકો બહુ જ પ્રેમથી કરશે અને એકબીજાની નજીક આવી જશે કારણ કે વચ્ચે સકારાત્મક ઉર્જાનો પ્રવાહ થઈ રહ્યો છે. તમે કોઈની આલોચના કરો, પછી એ તમારાથી નફરત કરે તો એ રીતે બોસ અને જુનિયરની વચ્ચે સકારાત્મક ઉર્જા પ્રવાહિત નહીં થાય. પરંતુ જ્યાં પ્રેમ, સહયોગ અને સ્વીકૃતિની ઉર્જા પ્રવાહિત હોય છે તો હર કોઈ પસંદ કરે છે અને પછી આપણને કોઈ કહેશે નહીં કે તમે કામ કરો. આપણું મન ખુદ જ કામ કરતું થશે. એના માટે એની કંપની માટે, કારણ કે એની કંપની હવે, આપણને પોતાની લાગે છે.

આજ વ્યાપાર જગતમાં કહે છે કે તમે તમારા કાર્યને સ્વયં અઘરું બનાવો છો, તમે તમારી બુદ્ધિ તો લઈને આવી ગયા. ઓફિસમાં પરંતુ આપણું દિલ ઘેર છોડતા આવ્યા. તો શું તમે કામને રુચિથી કરશો ? પછી તમને કામ કરવાનું કહેવું નહીં પડે, કામ થતું રહેશે, એટલી પારદર્શિતા આવી જશે. એક બીજાથી ક્યારેક કોઈ ભૂલ નહીં થાય અને થશે તો એ ખુદ આવીને સારું બતાવશે કારણ કે એને ખબર છે કે તમે ગુસ્સો કરવાના નથી (બીજાવાના નથી) એટલે એક બીજા વચ્ચે વિશ્વાસની ભાવના પેદા થશે.

પ્રશ્ન : એનાથી ભૂલો પણ ઓછી થશે. કારણ કે ડર

નહીં હોય.

ઉત્તર : ડરના કારણે એક વિશેષ ચક્ર બને છે, ભૂલ થઈ જાય છે. પછી ડરને કારણે ભૂલને છુપાવે છે. પછી છુપાવીને એનો દોષ બીજા કોઈ ઉપર નાખે છે. જો બોસે મને પકડી લીધો કે મારાથી ભૂલ થઈ છે તો હું તરત બોલીશ કે આ મારા લીધે નહીં એમના લીધે થઈ છે. હવે જેવા આપણે બીજાને દોષી બનાવ્યા તો આપણો અને એનો સંબંધ તો બગડી ગયો અને સારી ઉર્જા નકારાત્મક થઈ ગઈ અને જો પારદર્શિતા છે તો હું વિશ્વાસની સાથે કહી શકીશ કે મારાથી ભૂલ થઈ ગઈ અને એ એજ સમયે સમાપ્ત થઈ જશે.

ક્યાંય પણ મારો ઉદ્દેશ્ય એ ન હતો. તો એ આત્મવિશ્વાસ રહેશે કે હા ઠીક છે. આજ બાળકોથી વાત શરૂ કરીએ તનાવને આપણે જોયું કે જ્યારે જેટલી મારી આંતરિક સ્થિરતા, આંતરિક પ્રતિરોધક ક્ષમતા વધતી જતી હતી, એ જે તનાવ હતો એ વધારે ઓછો થતો હતો. આપણે કહ્યું કે જેટલો તનાવ હશે એટલું મારું પ્રદર્શન વધશે તો અહીંયાં આ સમજમાં આવ્યું કે તનાવ જે હતો એ મારું પ્રદર્શન ન હતું. એ મને વધારે કમજોર કરી રહ્યું હતું એના માટે મારે તનાવને નજર અંદાજ કરવો જોઈએ.

॥ ઓમશાંતિ ॥

- અવગુણ તો નાવડામાં પડેલાં કાણાં જેવા છે. નાવડામાં પડેલું કાણું ભલે નાનું હોય કે મોટું, પણ એ નાવડાને ડૂબાડે છે. અવગુણનું પણ એવું છે. જીવનરૂપી નાવમાં અવગુણરૂપી એક પણ કાણું પડી ચૂક્યું તો સારાય જીવનનો કબજો લઈ જીવનને ઇલ્લ ઇલ્લ કરી નાખે છે. આવા અવગુણરૂપી કાણાંથી આપણા જીવનને બચાવવું જ રહ્યું.

વિધ્નોનું કારણ - સૂક્ષ્મ અપવિત્રતા

બ્ર.કુ. સૂર્ય, જ્ઞાન સરોવર, માઉન્ટ આબુ

પ્રશ્ન - જીવનમાં નાના મોટા વિધ્નો આવતાં જ રહે છે. તેનું કારણ સમજાવું નથી. તેથી તેનું કારણ જાણીને એનું નિવારણ કરવા ઈચ્છીએ છીએ.

ઉત્તર - જીવનમાં અનેક વિધ્નોનું કારણ શું છે? કેટલીક વાર સખત મહેનત પછી જ સફળતા મળે છે. ક્યારેક તે પણ નથી મળતી. એનું મૂળ કારણ છે સૂક્ષ્મ અપવિત્રતા.

આમ તો વિધ્નોનાં ઘણાં કારણો છે. જેમાં પૂર્વજન્મોના પાપ કર્મ, મનુષ્યનો સીમિત દૃષ્ટિકોણ, વ્યવહારિક અકુશળતા અને નબળું મન મુખ્ય છે. નબળું મન વિધ્નોને રોકવા માટે અસમર્થ બને છે. તથા સૂક્ષ્મ અપવિત્રતા જાણે કે વિધ્નોનું આવાહન કરે છે.

સૂક્ષ્મ અપવિત્રતા શું છે? દૈહિક આકર્ષણ, ઈશ્વરીય મર્યાદાઓનું ઉલંઘન, અપવિત્ર સંકલ્પ અને કામુક ઈચ્છાઓ. આ સર્વ વિકૃતિઓ સ્થિતિને પણ નબળી બનાવે છે તથા બુદ્ધિની નિર્ણયશક્તિને પણ સમાપ્ત કરે છે.

તેથી આ રીતે જો જીવન સૂક્ષ્મ અપવિત્રતાથી ભરેલું છે. તો અમૃતવેળાના યોગમાં આનંદ આવશે નહીં અને ઈશ્વરીય મહાવાક્યો મનને પરમસુખ આપશે નહીં. તેથી બુદ્ધિ એકાગ્ર થશે નહીં અને ચિત્ત શીતળ બનશે નહીં.

આવો આત્મા સેવાના ક્ષેત્રમાં પણ મહેનત વધારે અને સફળતા ઓછીનો અનુભવ કરશે.

એમની સામે સદા સંઘર્ષની સ્થિતિ જણાશે. સંબંધોમાં તાણ રહેશે અને મુખ્યત્વે સેવા સ્વરૂપ બનેલું જીવન સાધનોની માંગણી કર્યા કરશે અને સાધનાથી યોજનો દૂર ચાલી જશે.

લૌકિક ઇંધાઓમાં વિધ્ન આવે, યા લૌકિક પરિવારમાં અણધારી ઘટનાઓ બનતી રહે છે. યા કંઈક ગ્રહચારી હોવાનો અનુભવ થશે. એક પછી એક દુર્ઘટના થતી રહે છે યા લૌકિક નોકરીમાં વિધ્ન આવી રહ્યા હોય તેમ લાગે છે. જીવનમાં ખુશી મળતી નથી યા બુદ્ધિ ભારે ભારે લાગે છે. પુરુષાર્થીએ પોતાની પવિત્રતાની સ્થિતિને ચેક કરીને નબળાઈને સુધારી લેવી જોઈએ. સ્થિતિ શ્રેષ્ઠ બનતાં જ વિધ્ન સમાપ્ત થઈ જાય છે. રસ્તો સાફ થઈ જશે. એવું લાગશે કે મન ઉપરથી ભારે બોજ ઊતરી ગયો હોય. મન એક અલૌકિક ખુશી યા હળવાપણાનો અનુભવ કરશે. પવિત્રતાના રાહીએ સર્વ મર્યાદાઓનું પાલન સહર્ષ કરવું જોઈએ. મર્યાદા તોડતાં જ મન નબળું બની જાય છે. વિધ્નો પ્રારંભ થઈ જાય છે.

પવિત્રતાની શક્તિ ઘણી મોટી શક્તિ છે. આપણને આ શક્તિનો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હોવો જોઈએ. નજીકના ભવિષ્યમાં જ્યારે અનેક બીમાર વ્યક્તિઓની લાઈન આપણી સામે ઊભી રહેશે. જ્યારે વિધ્નોથી વ્યાકુળ આત્માઓ આપણા દરવાજા ખખડાવશે, ત્યારે પવિત્રતાના બળથી સંપન્ન આત્માઓ જ પોતાની દૃષ્ટિ વ્યાધિ મુક્ત તથા વિધ્નમુક્ત કરી શકશે.

પવિત્રતા જ જીવનમાં દિવ્યતા લાવે છે. અપવિત્રતા શોભાને બગાડી દે છે. જ્યાં પવિત્રતાનું

બળ છે ત્યાં વિજય નક્કી છે. આ પ્રમાણેનો જીવનમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હોવો જોઈએ. તો પવિત્રતાનું બળ આપણને કલિયુગી સાગરમાં, વિઘ્નોની ભયંકર લહેરોમાં પણ આનંદથી તરવાનું બળ આપે છે. અર્થાત્ જીવનને નિર્વિઘ્ન તથા તાણમુક્ત બનાવે છે.

પ્રશ્ન - કુંડલિની શું છે? કુંડલિની જાગૃત કરવી શું છે? રાજયોગમાં તેનું શું સ્થાન છે? શું આપની કુંડલિની જાગી છે?

ઉત્તર - કુંડલિનીને સાધકોએ શિવની શક્તિરૂપે સ્વીકારી છે. એનું રૂપ અતિસૂક્ષ્મ છે. અહીં તેનું સંક્ષિપ્ત વર્ણન કરીશું. તે આ શરીરમાં આવેલી એક શક્તિ છે.

આધુનિક ચિકિત્સા વિજ્ઞાને શરીરમાં આઠ ગ્રંથીઓનું અસ્તિત્વ નિહાળ્યું છે. આજે શોધખોળો પ્રત્યક્ષ દર્શન તથા પ્રયોગશાળાઓના આધારે થાય છે. પ્રાચીનકાળમાં શોધો અંતર્દષ્ટિ દ્વારા દર્શનના આધારે થતી હતી. આજ ગ્રંથીઓ જ વિભિન્ન ચક્ર છે. આ ગ્રંથીઓ જ સમગ્ર શરીરના વિકાસ તથા નિયંત્રણનો આધાર છે.

મસ્તકમાં સહસ્ત્રારચક્ર / જ્ઞાનકેન્દ્ર અથવા પીનિયલ ગ્લેન્ડ આવેલ છે. મેરુ ઇન્ડ અથવા કરોડરજ્જુનીચે શક્તિ કેન્દ્ર મૂલાધાર ચક્ર અર્થાત ગોનાલ્ડ ગ્લેન્ડ આવેલ છે. આ મૂલાધાર ચક્રમાં એક ત્રિકોણ આકારનો પ્રશ્ન છે. એમાં કુંડલીના આકારની સાડાત્રણ ચક્રમાં બેઠેલી સૂક્ષ્મ કુંડલિની શક્તિ છે. આ શક્તિનું વર્ણન વર્તમાન શરીર રચનાના જ્ઞાતાઓતો નથી કરતા, પરંતુ પ્રાચીન મનીષીઓએ અંતર્દષ્ટિથી તેનું દર્શન કર્યું છે.

મેરુઇન્ડની અંદર ઈન્ડા તથા પિંગલા નામની બે નાડીઓ છે. જેમાંથી એક મસ્તિષ્કમાં સંદેશ લઈ જાય છે. તથા બીજી મસ્તિષ્કના આદેશ બહાર

લાવે છે. આ બંનેની વચ્ચે એક સૂક્ષ્મ નાડી સુષુમ્ના છે. આ સુષુમ્ના નાડી (સ્નાયુ) નીચેથી બંધ છે. અને નીચેથી કુંડલિની શક્તિ સાથે જોડાયેલી છે. જે સૂક્ષ્મ અવસ્થામાં છે.

યોગી એવું માનતા હતા કે જો આ કુંડલિની શક્તિને જાગૃત કરવામાં આવે તો આ શક્તિ સુષુમ્ના નાડીથી થઈને ઉપર ચાલવા લાગે છે અને વિભિન્ન ચક્રોમાં થઈને મસ્તકમાં આવેલ જ્ઞાનકેન્દ્રમાં પહોંચી જાય છે. આ શક્તિ જે જે ગ્રંથીમાંથી પસાર થાય છે ત્યાં વિશેષ પ્રતિક્રિયા થાય છે. જ્યારે આ શક્તિ જ્ઞાનકેન્દ્રમાં પહોંચી જાય છે તો યોગીઓને આત્મસાક્ષાત્કાર થાય છે. એના જીવનમાં દિવ્યતા આવે છે. અર્થાત્ એનાં બધાં બંધન કપાઈ જાય છે.

આ શક્તિને જગાડવાનું સાધન પ્રભુપ્રેમ, ગુરુકૃપા તથા કોઈપણ સાધના છે. કોઈની આ કુંડલિની શક્તિ થોડી જાગે છે. તો કોઈકની વધારે જાગે છે. જો કોઈ મનુષ્યમાં થોડો પણ જ્ઞાન પ્રકાશ દેખાય તો સમજવું જોઈએ કે એની કુંડલિની શક્તિ સુષુમ્નામાં પ્રવેશ કરી ગઈ છે.

ઉપર મેં સંક્ષેપમાં કુંડલિની શક્તિનું વર્ણન કર્યું છે. હવે આપણે આપણા વિચાર તથા રાજયોગના સંબંધનો વિષય લઈએ. મને સ્વયં ઈશ્વર દ્વારા ઈશ્વરીય જ્ઞાન મળ્યું. પ્રથમ ચરણમાં જ મને આત્મજ્ઞાન તથા આત્મ સાક્ષાત્કાર થઈ ગયો. જેમ જેમ આપણે રાજયોગ સાધનાના પથ ઉપર આગળ વધીએ છીએ તેમ તેમ આપણને આપણા આદિ તથા અનાદિ સ્વરૂપનો સ્પષ્ટ સાક્ષાત્કાર થાય છે. મનમાં અપાર ખુશીઓની શરણાઈઓ વાગે છે. અતીન્દ્રિય સુખ આપણું જીવન બની ગયું છે. અર્થાત્ આપણી કુંડલિની સંપૂર્ણરૂપથી જાગી ચૂકી છે.

ભારતીય યોગ દર્શનમાં યોગસાધનાનો પ્રભાવ શરીર પર જણાવવામાં આવ્યો છે. પ્રાણાયામથી શરીરમાં થનારું પરિવર્તન ધ્યાનનો સ્નાયુઓ ઉપર પ્રભાવ, મનબુદ્ધિને પ્રકૃતિકૃત માનવાને કારણે યોગ શરીર સાથે જોડવામાં આવ્યો. એ તો સત્ય છે કે શરીરની સમસ્ત ક્રિયાઓનું સંચાલન મનની શક્તિથી જ થાય છે. પરંતુ મન શરીરનું જ અંગ છે. એ માનવું તો ભૂલ ભરેલું છે.

અમને પરમપિતા પરમાત્મા દ્વારા પ્રાપ્ત ઈશ્વરીય જ્ઞાનથી એ જાણવાનું મળ્યું છે કે મન, બુદ્ધિ, આત્મિક શક્તિઓ છે. બીજે કંઈ ધ્યાન ન લગાવતાં રાજયોગમાં આપણે અશરીરી બનવાનો અભ્યાસ કરીએ છીએ. અર્થાત્ આપણે જ્ઞાનકેન્દ્રની સમીપ આવેલ આત્મા પર એકાગ્ર થઈએ છીએ. એનો પ્રભાવ આપણી સમગ્ર સ્નાયુ ક્રિયા પર પડે છે. તેનાથી શરીરમાં વિભિન્ન પરિવર્તન થાય છે.

જો શરીરમાં કુંડલિની શક્તિ છે તો તે અવશ્ય રાજયોગથી જાગૃત થાય છે, તે સત્ય છે. પરંતુ એનું વિશ્લેષણ બીજી રીતે પણ કરીશું. આ એક ચિંતન વાચકો સમક્ષ રજૂ કર્યું છે. મૂલાધાર ચક્રમાં શક્તિનો સંગ્રહ થાય છે અર્થાત્ શુક્રશક્તિ એકત્રિત થાય છે. જે નિરંતર અન્નથી બનતી રહે છે. યોગ અભ્યાસમાં આપણે અશરીરી બનીને પોતાની બુદ્ધિ પરમધામમાં સ્થિત પરમાત્મા સાથે જોડીએ છીએ. તેનાથી આ શુક્રગતિની સ્થિતિ ઉપરની તરફ જાય છે. આ સુષુપ્તના નાડીના માધ્યમથી વિવિધ ગ્રંથીઓમાં થઈને પીનિયલ ગ્લેન્ડ - જ્ઞાન કેન્દ્રમાં ચાલી જાય છે. વિભિન્ન ગ્રંથીઓ તેનો થોડો થોડો અંશ ગ્રહણ કરે છે. અંતમાં આ શક્તિનો સૂક્ષ્મ અંશ પીનિયલ ગ્લેન્ડમાં પહોંચે છે કે જે વાસ્તવમાં મસ્તિષ્ક માટે

સૂક્ષ્મ શક્તિ છે. જેના દ્વારા મસ્તિષ્ક નિરંતર કાર્યરત છે. આ કારણે યોગ અભ્યાસ માટે બ્રહ્મચર્યનું પ્રથમ સ્થાન છે. જો કોઈ વ્યક્તિ બ્રહ્મચર્ય પાલન નથી કરતી તો એની શક્તિ નિરંતર નષ્ટ થતી જાય છે. જેથી એનું મસ્તિષ્ક પૂરી રીતે શક્તિ મેળવી શકતું નથી. ફલ સ્વરૂપે મન ચિંતનમાં સ્થિર થતું નથી તેમજ બુદ્ધિ પરમાત્મામાં સ્થિર થતી નથી.

કદાચ આ શક્તિને ઉપર લઈ જવી તેને જ કુંડલિની જાગૃત કરવી કહેવાય છે. ગમે તે હોય રાજયોગમાં કોઈ શારીરિક ક્રિયાને સ્થાન નથી. હા, રાજયોગ દ્વારા આ શક્તિઓ અવશ્ય જાગૃત થાય છે. જીવન દિવ્યતાથી ઓતપ્રોત બની જાય છે.

પ્રશ્ન - મનુષ્યનો વિકાસ ક્યારે અટકી જાય છે?

ઉત્તર - જ્યારે એક મનુષ્ય એ સમજે છે કે મે સર્વ કંઈ જાણી લીધું છે. જ્યારે તે કંઈ પણ શીખવા માટે પોતાની બુદ્ધિનાં દ્વાર બંધ કરી લે છે અર્થાત્ એની શીખવાની વૃત્તિ ઢંકાઈ જાય છે ત્યારે તે ઉપદેશોથી ભયભીત બને છે. ત્યારે તે એને કંઈક શીખવાડનારને પોતાનો શત્રુ માને છે. ત્યારે મનુષ્યની પ્રગતિનો માર્ગ થંભી જાય છે.

કેટલાક પુરુષાર્થી એ સમજી લે છે કે એમણે સંપૂર્ણ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી લીધું છે. વાસ્તવમાં એક બુદ્ધિમાન મનુષ્યની આ સૌથી મોટી ભૂલ છે. એણે જાણવું જોઈએ કે જ્યારે તેને સંપૂર્ણ જ્ઞાન મળી જશે, ત્યારે એની બુદ્ધિ ભટકતી બંધ થઈ જશે. એની બુદ્ધિ ડીસ્ટર્બ પણ નહીં થાય. તેની ચારે બાજુની મમતા પણ સમાપ્ત થઈ જશે. સ્થિતિ પૂર્ણ રીતે ઉપરામ બની જશે. આ સૂક્ષ્મ અહંને કારણે કેટલાયે પુરુષાર્થી એ સમજી લે છે કે એમણે સંપૂર્ણ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી લીધું છે. વાસ્તવમાં એક બુદ્ધિમાન મનુષ્યની આ સૌથી મોટી ભૂલ છે. એણે જાણવું

જોઈએ કે જ્યારે તેને સંપૂર્ણ જ્ઞાન મળી જશે, ત્યારે એની બુદ્ધિ ભટકતી બંધ થઈ જશે. એની બુદ્ધિ ડીસ્ટર્બ પણ નહીં થાય. તેની ચારે બાજુની મમતા પણ સમાપ્ત થઈ જશે. સ્થિતિ પૂર્ણ રીતે ઉપરામ બની જશે. આ સૂક્ષ્મ અહંને કારણે કેટલાયે મનુષ્ય દિનપ્રતિદિન ઈશ્વરીય મહાવાક્ય પણ સાંભળતા નથી અને એમને અધ્યયનમાં પણ રુચિ રહેતી નથી.

તે રીતે યોગ પણ એક અત્યંત સૂક્ષ્મ વિષય છે. જ્યાં સુધી આપણે સંપૂર્ણ બનીએ ત્યાં સુધી યોગની સૂક્ષ્મ વિધિઓ તથા એના સૂક્ષ્મ અનુભવોને પ્રાપ્ત કરતાં જ જઈશું. તેથી એવું માની લેવું કે આપણે યોગ પૂરેપૂરો શીખી લીધો છે. તો તે બુદ્ધિમાનીની નિશાની નથી. જ્યારે આપણે યોગને સંપૂર્ણ રીતે શીખી લઈશું તો આપણે સંપૂર્ણ બની જઈશું. આપણે આપણા આદિ તથા અનાદિ સ્વરૂપમાં સ્થિત થઈ જઈશું અને આપણે નિરંતર અતીન્દ્રિય સુખમાં રમણ કરીશું.

એટલે જીવનમાં નિરંતર ઉન્નતિના પથ પર અગ્રેસર બનવા માટે સદાયે બીજાઓ પાસે શીખતા રહેવું જોઈએ. જીવનમાં આવનારી પરિસ્થિતિઓમાંથી તથા ભૂતકાળમાં કરેલી પોતાની ભૂલોમાંથી સદા શીખવાની વૃત્તિ અપનાવવી જોઈએ. જે આપણને કંઈક શીખવાડે છે તેને આપણા સાચા હિતેચ્છુ અને પરમમિત્રો સમજવા જોઈએ. આપણે આપણા શીખવાનાં ઢાર પુલ્લાં રાખીએ. આપણને જો કોઈની શિખામણ સારી લાગતી નથી. તો આપણે ખોટું લગાડવું જોઈએ નહીં. આપણે આપણું જીવન એટલું સરળ બનાવવું જોઈએ જેથી સમય આવે કોઈ આપણને સહયોગી બને. આપણને કોઈ લડી પણ શકે. ત્યારે આપણું ક્યારેય અહિત નહીં થાય.

પ્રશ્ન - અમે સાંભળ્યું છે કે આપની સંસ્થાના

વિદેશોમાં પણ ઘણાં સેવાકેન્દ્રો છે તો શું ત્યાંના લોકો બ્રહ્મચર્યની ધારણા તથા ખાનપાનની શુદ્ધિ અપનાવે છે. જો એમ હોય, તો તે ખરેખર ઈશ્વરીય શક્તિ છે.

ઉત્તર - અમારાં આ સમયે 140 દેશો કરતાંયે વધુ દેશોમાં અનેક સેવાકેન્દ્રો આવેલા છે. જ્યાં આવનાર લોકો હિન્દુ, મુસ્લિમ, શીખ તથા ખ્રિસ્તી વગેરે સર્વધર્મોમાં માનનાર છે. એ હકીકત છે કે ત્યાંનું જીવન ભારતના જીવન કરતાં ભિન્ન છે. અહીં હજુ સુધી લોકોને બ્રહ્મચર્ય અને સાત્વિક આહારમાં શ્રદ્ધા છે. પરંતુ વિદેશોમાં તો બ્રહ્મચર્યને મૂર્ખતા સમજવામાં આવી છે. ત્યાં તો સંભોગ જ જીવનનું સુખ છે. આ પ્રમાણે ત્યાં લોકોની ધારણા છે તેથી ત્યાં કામની નદીઓ ખુલી રીતે વહે છે. લગભગ પ્રત્યેક મનુષ્ય માંસાહારી છે. એ ઠંડા પ્રદેશમાં લોકો ક્યારેક ક્યારેક જ સ્નાન કરે છે.

આમ છતાં તેઓ ઈશ્વરીય જ્ઞાન લઈને રાજયોગના પાવન પથ ઉપર પગલાં માંડે છે. તો એમના જીવનનું અદ્ભુત પરિવર્તન, એમના સ્વયંના માટે પણ એક અવિસ્મરણીય ગાથા બની જાય છે. તેઓ શું હતા ને શું બની ગયા. પશુ તુલ્ય હતા. પણ માનવ બની ગયા. એમ કહીને તેઓ પોતાના જીવન પરિવર્તનની પ્રશંસા કરે છે.

બ્રહ્મચર્ય હવે એમનું જીવન બની ગયું છે. હવે તેઓ હોટલો તથા રેસ્ટોરન્ટોમાં જતા નથી. એમનો ફિલ્મો જોવાનો શોખ ઓસરતો જાય છે. અને ત્યાગમય જીવનની ધારામાં નિત્ય સ્નાન કરીને તેઓ શક્તિશાળી બનતા જાય છે. અમારે ત્યાં અહીં માઉન્ટ આબુમાં (મધુવનમાં) દર વર્ષે હજારો વિદેશીઓ આવે છે. એમને જોઈને સૌને લાગે છે કે બ્રહ્માકુમારીઓએ આ સૌને બદલી દીધા છે. એમનો શ્વેત ભારતીય પોશાક જોઈને

(અનુસંધાન પેજ નં. 26 પર)

‘ફોલો ફાધર’નો પુરુષાર્થ

બ્ર.કુ. પ્રો. ચંદ્રવદન ચોકસી, નડિયાદ

ફોલો - Follow માના ‘અનુસરો’ - ‘આજ્ઞા માનો - યા ‘આદેશનું પાલન કરો.’

કોને અનુસરવાનું છે? અનુસરણીય યા અનુકરણીય (ઉદાહરણમૂર્ત) કોણ છે? કોની આજ્ઞા અને આદેશ (હુકમ)નો અમલ (ધારણા) કરવાનો છે? ઉત્તર પણ સ્પષ્ટ છે. ફોલો ફાધર જે ‘બાપ’ યા ‘પિતા’ છે તેની આજ્ઞા યા આદેશનું પાલન કરવાનું છે. જે પ્રમાણે ‘બાપ’ યા ‘પિતા’ એ પુરુષાર્થ કર્યો તેનું અનુસરણ કરવાનું છે.

સંગમયુગમાં શિવપિતા સૃષ્ટિપરિવર્તનના અને યુગ પરિવર્તનના દિવ્ય કર્તવ્ય માટે અવતરણ કરે છે ત્યારે ‘ફાધર’-પિતાનો પરિચય થાય છે. આ જન્મ અને શરીર આપવાને નિમિત્ત બનેલ ‘દેહધારી પિતા’ અર્થાત્ લૌકિક પિતા, જે ભૌતિક જરૂરિયાતોની પાલના કરે છે. ભૌતિક વારસો આપે છે. આ ઉપરાંત ‘અલૌકિક’ પિતા તરીકે ‘પ્રજાપિતા બ્રહ્મા’ની પણ ઓળખ આપે છે. જે ઈશ્વરીય જન્મની અને જ્ઞાનની પાલના માટે નિમિત્ત બને છે, અને જેમના તન દ્વારા શિવ પરમાત્મા દિવ્ય કર્તવ્ય કરે છે. આત્માઓના પિતા તરીકે પરમાત્મા તરીકે (શિવ)ને આપણે ‘ત્વમેવ માતા શ્ચ પિતા’ તરીકે સંબોધન કરતા આવ્યા જ છીએ.

આમ ત્રણ પિતા સાથે જ્ઞાનમાર્ગમાં આપણા સંબંધો છે, ત્યારે ‘ફોલો’ કયા પિતાને કરવાના? દેહધારી પિતા અધ્યાત્મ (જ્ઞાન) માર્ગે લઈ જવાનું કર્તવ્ય બજાવતા નહિ હોવાથી એમની દોરવણી અને આદેશને અનુસરવાની વાત તો છે જ નહિ.

હવે ‘અલૌકિક પિતા’ - બ્રહ્મા અને

પારલૌકિક પિતા શિવ પરમાત્મા (નિરાકાર-જ્યોતિ સ્વરૂપ) આમ બે પિતામાંથી કોને ફોલો કરવાના ? એકને? બીજાને? કે બન્નેને? જે એકને, તો બીજાને શા માટે નહિ? અને જે બન્નેને તો કયા કયા સંદર્ભમાં? આ પ્રશ્નોનું મંથન અને ચિંતન ખૂબ જ જરૂરી અને પુરુષાર્થને આગળ વધવા માટે ઉપકારક થઈ પડે તેમ છે. ‘ફોલો-ફાધર’ એ એક આજ્ઞા છે. માર્ગદર્શન છે. એક પથ-પ્રદર્શન છે. ‘ફોલો-ફાધર’ અર્થાત્ ‘બાપ સમાન બનો’. મજાની વાત તો એ છે કે બન્ને બાપ (પ્રજાપિતા બ્રહ્મા અને શિવબાબા) આ વાત અવાર-નવાર મુરલીઓ દ્વારા કરે છે. જ્યારે પરમપિતા શિવ - ‘બાપ સમાન બનો.’ એમ આજ્ઞા કરે છે, ત્યારે પ્રજા પિતા બ્રહ્મા બાબાએ કરેલ પુરુષાર્થને લક્ષમાં રાખીને તે પ્રમાણે પુરુષાર્થ કરો, એમ સૂચવે છે. કારણ બ્રહ્મા મુરબ્બી ગોડલી સ્ટુડન્ટ છે. સ્કૂલમાં પણ શિક્ષક સૌથી વધુ હોશિયાર વિદ્યાર્થીની જેમ મહેનત કરવા માટે વર્ગના અન્ય વિદ્યાર્થીઓને કહે છે, તેવી જ વાત છે. બ્રહ્માબાબાના પુરુષાર્થને શિવપિતાનું સર્ટિફિકેટ પ્રાપ્ત થઈ ગયું છે. તેની પ્રતીતિ શિવબાબાની આ આજ્ઞામાં છે. બ્રહ્માનો પુરુષાર્થ એક ‘સેમ્પલ’ રૂપે આપણી સમક્ષ છે. શિવબાબાની પ્રત્યેક શ્રીમતને સંપૂર્ણપણે, સમર્પણભાવે અનુસરનાર શ્રેષ્ઠ ઉદાહરણ બ્રહ્માબાબા છે. ‘ચજ્ઞ’ની સ્થાપનાથી શરૂ કરીને તેમની ત્યાગ ભાવના, નમ્રતા, મહાનતા, તપશ્ચર્યા નિમિત્ત પન, ચજ્ઞની સંભાળ, બેહદની રહમવૃત્તિ અને સર્વપ્રતિ સમાન સ્વરૂપે સ્નેહભાવ, સાક્ષી અને દૃષ્ટાભાવ અને આ સર્વ પુરુષાર્થની ફલશ્રુતિ સ્વરૂપે બનેલી

તેમની અવ્યક્ત સ્થિતિ - આ બધું બ્રહ્માબાબાના પુરુષાર્થમાં એકી સાથે અને સંપર્ષ સ્વરૂપમાં સૌ કોઈ 'યજ્ઞવત્સ'ને દૃષ્ટિગોચર થતું. એમના પુરુષાર્થની તોલે કોઈ આવી શકે નહિ. વળી શિવબાબાની પ્રત્યેક શ્રીમતને તરત જ પ્રેક્ષકલમાં મૂકવાની 'એક ઘખ' એમનામાં જેવા મળતી તેથી પણ શિવબાબાએ આપણને 'યજ્ઞવત્સો'ને ફોલોફાઇરનો આદેશ આપ્યો.

પરંતુ આ જ આજ્ઞા 'બાપ સમાન બનો - ફોલો ફાઇર' - બ્રહ્માબાબા પણ આપે છે. મુરલીઓ દ્વારા બન્ને 'બાપ' અવારનવાર આ આજ્ઞા આપતા હોય એવું તારવી શકાય છે. જાણે બન્ને 'બાપ' એકબીજાને આગળ રાખી રહ્યાં ન હોય? અથવા તો બન્ને એવા તો એકરૂપ છે કે ક્યારે કોણ બોલે છે, અને કોણ કર્તવ્ય કરે છે એ અલગ પાડવું પણ મુશ્કેલ થઈ પડે. આમ છતાં બ્રહ્માબાબા ઈશ્વરીય મુરખી સ્ટુડન્ટ અને શિવબાબા બેહદના બાપ-ટીચર અને સતગુરુ છે - એટલે બન્નેની દૃષ્ટિ બોલ, કર્તવ્ય અને વ્યવહાર વચ્ચેનો ફર્ક ઘણાં યજ્ઞવત્સોએ પારખ્યો પણ છે. કારણ શિવબાબાનું તો આવવા-જવાનું રહેતું હતું. સદા બ્રહ્માતનમાં રહેતા નહોતા. એટલે આ ફર્ક પારખી શકાયો છે. જ્યારે કેટલાંક યજ્ઞવત્સો આ ભેદમાં 'અભેદ' જુએ છે. કારણ, બ્રહ્માના હરકર્મની પણ જવાબદારી શિવબાબાએ સ્વીકારી હતી બન્ને વચ્ચેનું યુગ્મ યા જુગલ જોડી કેવી અદ્ભુત! માટે જ તો 'ત્વમેવ માતા શ્ચ પિતા' નું સંબોધન થતું આવ્યું છે. જેનું રહસ્ય પણ સૂક્ષ્મ અને ગુપ્ત છે.

એક અવ્યક્ત વાણીમાં શિવબાબા કહે છે... 'જિસ પુરુષાર્થ દ્વારા બાપ કે ગુણો ઔર કર્તવ્યોંકી રૂપરેખા દિખાઈ દે, ઈસકો કહા જાતા હૈ 'ફોલોફાઇર'.

બાપના ગુણો ક્યા? (કર્તવ્ય - 'વિશ્વ-

પરિવર્તન' તો શિવપિતા વત્સોના સહયોગથી કરી જ રહ્યા છે.) ગુણોનું પ્રદર્શન યા અભિવ્યક્તિની પ્રતીતિ પણ સાકારતન દ્વારા જ થઈ છે. બ્રહ્મા પણ ધીમે ધીમે 'ગુણમૂર્ત' પુરુષાર્થથી બન્યા. બાકી આત્મા તો તમોપ્રધાન હતો. તો ફોલો કરવા એમ સ્પષ્ટ નથી થતું? વળી, બ્રહ્મા તો સર્વ ગુણસંપન્ન બનીને સંપૂર્ણ અવસ્થા અર્થાત્ અવ્યક્ત અવસ્થાએ પહોંચ્યા. એટલે 'ગુણમૂર્ત' બની ગયા. માટે 'બ્રહ્માને ફોલો કરો' એમ શિવબાબા નથી કહેતા? બન્ને વાત બરાબર હવે જુઓ ફરી કહે છે. 'જૈસે બાપ કે ઈશ્વરીય સંસ્કાર, દિવ્ય સ્વભાવ, દિવ્ય વૃત્તિ વ દિવ્ય દૃષ્ટિ સદા હૈ, ક્યા વૈસે હી વૃત્તિ, દૃષ્ટિ સ્વભાવ વ સંસ્કાર બને હૈ?' કોણ પૂછે છે? કોને પૂછે છે? આત્માઓને, આત્માઓના પિતા પરમાત્મા આ વાત પૂછે છે. તો આ અવસ્થાનું ઉદાહરણ તો બ્રહ્મા છે. અને તેનો જ નિર્દેશ કરીને શિવબાબા 'બ્રહ્માબાબાને ફોલો કરો' - જુઓ એમના જેવો દિવ્ય સ્વભાવ સંસ્કાર દિવ્ય દૃષ્ટિ-વૃત્તિ તમારામાં આવી છે? એમ પૂછે છે શું ફોલો કરવાનું છે, એ બતાવીને પછી આવો પુરુષાર્થી સેમ્પલ તમારી સમક્ષ છે એમ પણ સૂચવે છે. કારણ 'બને હૈ?' એ પ્રશ્નમાં 'બ્રહ્મા તો હૈં, ઔર આપકો અભી બનના બાકી હૈં.' એવો મીઠો ઠપકો પણ છે.

'સિફ ઈશ્વરીય સેવાદારી નહીં લેકિન હરકદમ પર, હર સંકલ્પ મેં ફોલો ફાઇર' પુરુષાર્થની આ સીડી પર બ્રહ્માની જેમ તમે સૌ યજ્ઞવત્સો પણ ચઢો. બ્રહ્મા એ કોને ફોલો કર્યા? એમની સામે તો કોઈ જ ઉદાહરણ ન હતું? માત્ર સાક્ષાત્કારના ત્રણ પ્રસંગો ને કાંઈ દિવ્ય પ્રેરણાઓ તથા પોતાના તન દ્વારા અન્યને થતા સાક્ષાત્કારો આ સિવાય કોઈ મૂર્તિ, કોઈ ઉદાહરણ, કોઈ સેમ્પલ એમની સમક્ષ ન હતો. તો પણ કેવો ભવ્ય અને મહાન ત્યાગ! વળી કહે 'મુઝે ભી માયા સે

વાડના પડતા છે. મેં ભી શિવબાબાકો ભૂલ જાતા હું.. મુઝે યાદ દિલાના.’ સચ્ચાઈ, સફાઈ અને નમ્રતાના આવા તો અનેક પ્રસંગો હશે.

શિવબાબા પૂછે છે, ‘એસે ઈશ્વરીય સીરત વાલી સૂરત બની હૈ?’ તો નિર્દેશ કઈ સૂરત માટે છે?

મને લાગે છે, ફોલો ફાઇરની આજ્ઞા પણ શિવબાબાએ બ્રહ્માના પુરુષાર્થની ઊંચી ક્ષિતિજો જોયા પછી જ આપી હશે. યજ્ઞની શરૂ શરૂમાં આ આજ્ઞા આપી હોય એવી સંભાવના કદાચ નહિ હોય.

માસ્ટર સાહેબ કલાસમાંથી બહાર ક્યાંક ગયા હોય, ત્યારે વડો નિશાળિયો તેમનું કામ સંભાળી લેતો હોય છે. એવી જ કોઈક વ્યવસ્થા બ્રહ્માબાબા અને શિવબાબા વચ્ચે હોવાની વાત બ્ર.કુ. રમેશભાઈએ (મુંબઈ) એક વાર લખી હતી. આ વડો નિશાળિયો (બ્રહ્મા) ધીરે ધીરે શિવબાબા સમાન બનીને એમના જેવું જ ભણાવતો થઈ ગયો હોય એ જોઈને પછી શિવબાબાએ ‘ફોલો ફાઇર’ કહીને બ્રહ્માના પુરુષાર્થને બિરદાવીને મહોર મારી હોય એવી સંભાવના નથી લાગતી? બાકી ફાઇર તો બન્ને છે જ, તો પછી ફોલો કરવાનું પણ બન્નેને હોય જ. કારણ વડા નિશાળિયની આજ્ઞા પણ માસ્ટર સાહેબની આજ્ઞા સમાન જ ગણવાની હોય છે. અને એવી નિરાંત શિવબાબાએ પણ બહાર (તનની બહાર) જતી વખતે રાખી, તેથી બ્રહ્માએ કોઈ ખામી પણ પડવા દીધી નહોતી. તો પણ ક્યારેક કોઈક પ્રશ્નના ઉત્તરમાં ‘શિવબાબા વતાંંગે, उनको पूछवा लेंगे।’ એવા શબ્દો નમ્રભાવે બ્રહ્માબાબાએ કહ્યા પણ છે. આટલી ચર્ચા બન્ને એક જેવાં હોવા છતાં બન્નેનું અસ્તિત્વ તો અલગ અલગ હતું જ. એક (બ્રહ્મા) મહાન પુરુષાર્થી

આત્મા હતા, ત્યારે તેમાં દિવ્ય કર્તવ્ય કરાવી રહેલ (શિવ) સ્વયમ્ સર્વશક્તિવાન પરમાત્મા હતા. એ હસ્તિઓ તો હતી જ ને? તો ફોલો પણ બન્નેને કરવાના ને? કારણ બન્નેના પાર્ટ તો અલગ જ છે ને? છે તો બન્ને ‘ફાઇર’ અને બન્ને એકબીજાનો મહિમા પણ કરતા રહે છે.

‘अपने हर कर्म को चरित्र समान बनाया है? जो कर्म याद में स्थित रहकर करते हैं, वह कर्म यादगार बन जाता है।’

‘ચરિત્ર સમાન’ અર્થાત્ મહાન દેવતા સમાન - યાદગાર. બ્રહ્મા આ પુરુષાર્થ કરીને ‘અવ્યક્ત’ - ‘કર્માતીત’ સ્થિતિએ પહોંચ્યા. તેમના સમાન યાદગાર મૂર્ત યા કર્મયોગી આપણે બનવાનું છે. બાકી શિવબાબાને કર્મયોગી બનવાનું હોતું નથી. બ્રહ્માબાબા તો કર્મયોગી, નિરંતર યોગી, સ્વતઃ યોગી, સહજ યોગીનું પ્રેક્ટીકલ સ્વરૂપ ‘ઉદાહરણમૂર્ત’ બની ગયા. આમ ‘પુરુષાર્થ’ માટે બ્રહ્મા બાબાને ફોલો કરવાનું શિવબાબા કહે છે. આ માટે ‘કર્મોના આકર્ષણથી પણ પરે’ની કર્માતીત અવસ્થા ફોલો કરવાની છે. સર્વ આકર્ષણથી અતીત. આ છે સદા જ્ઞાન સ્વરૂપની અવસ્થા. આ માટેની શરૂઆત, ‘સ્વયમ્ના રાજા’ અર્થાત્ સ્થૂળ અને સૂક્ષ્મ કર્મેન્દ્રિયોના સ્વામી બનીને કરવાની છે.

શિવબાબા તો ‘અવ્યક્ત’ છે અને ‘અવ્યક્ત વતનવાસી’ પણ છે. એવા આપણે પણ ‘बाप के समान अव्यक्त और अव्यक्त वतन वासी बनना है।’ બ્રહ્મા બન્યા. આપણે સર્વ વત્સોએ પણ બનવાનું છે. આ આદેશ, આ આજ્ઞા કોની? શિવબાબાની નિરાકાર જ્યોતિ સ્વરૂપ તો શિવબાબાને ફોલો કરવાના ને? ‘આજ્ઞા’ અને ‘આદેશ’ અર્થાત્ ‘શ્રીમત’ માટે શિવબાબાને ફોલો

કરવાનું સ્વયમ્ સ્પષ્ટ જ છે. આજ્ઞા-આદેશ યા શ્રીમતનું ઉચ્ચારણ ‘માત્ર’ - બ્રહ્મામુખ (અર્થાત્ માર્ઘક) કરે છે. જ્યારે પુરુષાર્થમાં, ગુણો અને શક્તિની ધારણા માટે ઉદાહરણમૂર્ત એવા બ્રહ્માબાબાને ફોલો કરવાની વાત પણ કેટલી સ્પષ્ટ છે? શ્રીમત બ્રહ્માની નહિ, શિવબાબાની છે. બ્રહ્મા પણ તેને અનુસરે છે. તો બન્ને બાપને ફોલો કરવા, બન્નેની હસ્તી, બન્નેનું કર્તવ્ય, બન્નેનો પાર્ટ સ્પષ્ટ સમજવો. યજ્ઞ વત્સ માટે, હર પુરુષાર્થી માટે ખૂબ જ આવશ્યક છે. કારણ નિશ્ચય-બુદ્ધિ પણ આ વિચિત્ર પાર્ટની સંપૂર્ણ સમજમાંથી જ ઉત્પન્ન થાય છે. (‘ભાગવતિ’ના કારણો આ પાર્ટની સમજ નહિ હોવામાં રહેલાં છે.)

‘જો સદૈવ બાપ કે લવ મેં લીન, જ્ઞાન, પ્રેમ, સુખ, શાંતિ, આનંદ કે સાગર મેં સમાયે રહતે હૈ, વહ બચ્ચે સદેવ બાપ કે સમીપ હૈ।’ આ માટે નિરાકાર-શિવબાબાને ફોલો અર્થાત્ અવ્યક્ત બાપની શ્રીમત-આજ્ઞા-આદેશનું પાલન. બ્રહ્માબાબા પણ કહે છે, ‘મૈ તો સિર્ફ દલાલ હૂં। બરસા તો બાપ સે મિલેગા તો ઉનકો (શિવબાબા) હી યાદ કરના હૈ। મુઝે (બ્રહ્મા) યાદ કરનેસે કુછ નહીં મિલેગા।’ શ્રીમતનું પાલન યા આદેશનું પાલન કરીએ - એ પણ ‘ફોલો’ કહેવાય. ‘માનના ઓર ચલના’ ક્યા ? - શ્રીમત. અને શ્રીમત તો છે શ્રેષ્ઠ તે શ્રેષ્ઠ - શિવબાબાની. ‘શ્રીમતનું આચરણ’ અર્થાત્ ફોલો ફાધર. ફોલો શ્રીમતને કરીએ, તો પછી વચ્ચે ‘બ્રહ્મા’ને યાદ શા માટે કરવા? કેવી રીતે ફોલો થવું? કોઈ નમૂનો - એકામ્બલ જોઈએ તો ખબર પડે - સરળ પડે ને? એ અર્થમાં જ બ્રહ્માબાબાનો પુરુષાર્થ જોવાનો છે. સ્ટડી કરી સ્ટુડન્ટ બનવાનું છે. બાકી ‘બાપને ફોલો’ અર્થાત્ સાગરને ફોલો ‘બાપ કે સમાન અવ્યક્ત બનના હૈ।’ ‘સાગર અર્થાત્ સમ્પન્ન બાપ કે

બચ્ચે।’ - જો ‘સાગર’ને ફોલો થઈશું તો ‘ખુશી અખૂટ-અખંડ-અવિનાશી રહેગી.’ નિરાકાર બાપને ફોલો અર્થાત્ નિ:સંકલ્પ, નિરાકારી, નિરહંકારી, નમ્રચિત બનના. ‘બાપ’ સમાન અર્થાત્ ‘બીજ’ની અવસ્થાની પ્રાપ્તિ માટે તો ‘નિરાકાર’ની સ્મૃતિ અને તેના આદેશનું રિગાર્ડથી પાલન આવશ્યક છે. ‘બ્રહ્મા’ કોને ફોલો થતા હતા? શિવબાબાને. માત્ર ‘નિરાકાર’ને જ નહિ પરંતુ સ્વયમ્ના સંપૂર્ણ સ્વરૂપને પણ બ્રહ્મા ફોલો કરતા હતા. ‘કોઈ સફેદ પોશાકારી, દિવ્ય પ્રકાશધારી આકાર. મને પોતાની પાસે બોલાવે છે.’ નાની સંદેશી (ગુલઝારબેન) ‘આ કોણ હશે?’ - એ પ્રશ્નનો ઉત્તર ખુદ સાકાર બ્રહ્મા પાસેથી પણ મેળવી ન શકી. બ્રહ્માએ કહ્યું, ‘ફરી વાર જુએ તો તેમને જ પૂછજે.’ અને તે દિવ્ય આકૃતિએ ઉત્તર પણ આપેલો, ‘હું બ્રહ્માનું સંપૂર્ણ સ્વરૂપ છું.’ - ત્યારથી પુરુષાર્થી સાકાર બ્રહ્મા પણ સ્વયંના આ સંપૂર્ણ લક્ષને ફોલો કરતા થયા - અનુસરતા અનુસરતા આગળ વધતા રહ્યા. વચ્ચે વચ્ચે પૂછતા રહ્યા - બ્રહ્માએ જ્યારે તન છોડ્યું ત્યારે તેવી દિવ્ય-પ્રકાશમય, અવ્યક્ત સ્થિતિની પ્રાપ્તિ કરી લીધી હતી.

આમ સ્વયંના સંપૂર્ણ સ્વરૂપને (અવ્યક્ત ફરિશ્તાની અવસ્થાને) પણ લક્ષમાં રાખી તેને પણ ફોલો કરવાની છે.

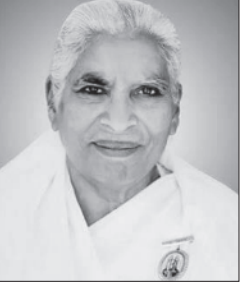
‘ફોલો ફાધર’ અર્થાત્ શ્રીમતનું પાલન. એટલે કે પારલૌકિક પિતાની આજ્ઞા (અને જ્ઞાન)નું અનુસરણ અલૌકિક બાપ (બ્રહ્માબાબા)ના પુરુષાર્થનું પણ અનુસરણ અને સ્વયંના સંપૂર્ણ સ્વરૂપનું પણ અનુસરણ.

॥ ઓમશાંતિ ॥

સ્નેહ, સાહસ અને રમણીકતાની પ્રતિમૂર્તિ - દાદી મનોહરદંદ્રાજી

બ્ર.કુ. હેમંતભાઈ, શાંતિવન, આબુરોડ.

જમુનાનો કિનારો સુમસામ સ્થાન, ફક્ત બે દીવાલ, તૂટેલું મકાન, એમા ફક્ત બે બહેનો, રાત્રે એક સૂઈ જાય ત્યારે બીજી બહેન ચોકી કરે (પહેરો આપે) એક પહેલવાન એમને જુએ છે કે,

ઘાટ પર આ બહેનો કોણ છે? જેને ડર નથી લાગતો, માનો યા ના માનો આ દેવીઓ જ છે, આવું વિચારી સુરક્ષા માટે ચોકી કરે, જાણે પ્રભુ દ્વારા પ્રેરણા મળી હોય ! બહેનો વિચારતા આ ભાઈ ચોકી કેમ કરે છે? પહેલવાને વિચાર્યું, જે હું કુશ્તી જીતીશ તો માનીશ કે જે બહેનોની હું સેવા કરું છું તેઓ સારી દેવીઓ છે, નહીં તો નહીં માનીશ અને અદ્ભુત આશ્ચર્ય ! તે કુશ્તી જીતી જાય છે અને સાથિઓની સાથે ખુશીમાં ઝુમતા આવી અને બહેનોની સમક્ષ નત મસ્તક થઈ અને એમને 20 રૂપિયા, દૂધ, ઘી અને ખાંડ વગેરે સામગ્રી પ્રસાદ રૂપે ભેટ કરી. ચારે તરફ આ સમાચાર ફેલાઈ ગયા. તો જ્ઞાન સાંભળવા લોકોની ભીડ થવા લાગી. તેમાં એક નામીગ્રામી માતા પણ આવતા હતા. જેણે પોતાની ધર્મશાળામાં કમરો આપ્યો અને સત્સંગ ચાલવા લાગ્યો. દિલ્હી દરબારથી સેવાના શ્રીગણેશ કરનાર બે તપસ્વી દેવીઓ હતા, દાદી મનોહરદંદ્રાજી અને ગંગે દાદીજી. બધું જ સમર્પણ કરી સેવાનો ઈતિહાસ રચનાર દાદી મનોહરદંદ્રાજીની કુર્બાનીની કહાની આજ પણ પ્રેરણાનો પ્રકાશ આપી સેવામાં જી જન લૂટાવવાનું શીખવે છે.

દાદી મનોહરદંદ્રાજીનો લૌકિક જન્મ સન્ 1924માં સિંધ હૈદરાબાદમાં સંપન્ન પરિવારમાં થયો. દાદીને માત-પિતા દ્વારા મળેલ નામ 'હરી' હતું, શિવપિતા દ્વારા અલૌકિક નામ મળ્યું મનોહરદંદ્રા. બાબાનું ઘર નજીક હોવાથી દાદીને ત્યાં આવવા જવાનું થતું હતું અને બાબાના ઘરનું આશ્રમ જેવું સાત્ત્વિક વાતાવરણ ખૂબ આકર્ષિત કરતું, એક દિવસ બાબાના ઘરેથી આવતો મધુર ઓમ ધ્વનિનો અવાજ દાદીને અંદર ખેંચીને લઈ ગયો. અને પ્રભુ પ્રેમમાં મગન નર-નારીઓનું દિવ્ય દ્રશ્ય જોઈ તેઓ ભાવવિભોર થઈ ગયા. રોજ જ્ઞાનામૃત પાન કરવા લાગ્યા. 12 વર્ષની ઉંમરમાં ઓમ મંડલીમાં પગ મૂકતા જ એમના જીવનમાં જાણે આશાઓના અસંખ્ય દીપ જગમગી ઉઠ્યા, ત્યાં દાદી કલાકો શાંતિ સમાધી અવસ્થામાં બેસી જતા એ જ સમય દરમિયાન પિતાનું અવસાન થયું. તો પરિવાર પર દુઃખોના પહાડ તૂટી પડ્યા, ત્યારે દાદીએ આત્માનું અમરતાનું જ્ઞાન સંભળાવી સાંત્વના આપી, બધા પર નિર્મોહી સ્થિતિની અમિટ છાપ છોડી.

રૂઠાની રંગમાં રંગાયેલા દાદીનું આ અલૌકિક પરિવર્તન પહેલા તો માને ખૂબ ગમ્યું, જેનાથી દાદીની રૂઠાની યાત્રા 6 માસ તો સરળતાથી ચાલી, પરંતુ સંબંધીઓના ભડકાવવાથી મા વિરોધી બની ગઈ. એમણે વિચાર્યું જે બેટી જ્ઞાનમાં ચાલતી રહેશે તો સન્યાસી બની જશે. એ સમયે ભ્રાંતિ ફેલાયેલી હતી કે ઓમમંડળીમાં હિખ્નોટાઈઝ કરે છે. જેથી ભ્રમિત થઈને મા વિઘ્ન રૂપ બનતી. માર-પીટ કરી

તાળામાં બંધ કરી દેતી. એક દિવસ માએ જીવનનું લક્ષ્ય પૂર્ણ અને કહ્યું સમાજમાં રહેવું હોય તો લગન કરવા પડશે. પરંતુ દાદીએ તો પ્રભુને જ પ્રિયતમના રૂપમાં સ્વીકાર કરી લીધા હતા. જ્યારે વિકારી પુરુષ સાથે વિવાહ કરવાનો ઈન્કાર કર્યો તો લોકલાજ વશ મા હેરાન કરવા લાગી. ભલે તન બંધનમાં હતું પરંતુ મન મનમીતની યાદમાં મગન રહેતું. મા જેટલી હેરાન કરતી એમ દાદીની લગન વધતી અને દિવ્ય અનુભવ થતા. વિઘ્નોને પાર કરી, સ્નેહ અને સહનશીલતાની શક્તિથી માનું દિલ જીત્યું અને મા દ્વારા સ્વીકૃતિ પત્ર લઈને 1936માં ઓમ મંડળીમાં દાખલ થયા અને 1937માં સમર્પણ થયા.

બ્રહ્માબાબાના મસ્તકમાંથી નીકળતું દિવ્ય તેજ દાદીને પોતાની તરફ આકર્ષિત કરતું તથા બાળકોની વચ્ચે ઊભેલા બાબાનું રહાનિયતથી ચમકતું મુખમંડળ જોઈ એમને લાગતું, કે સિતારોની મહાકલ્પમાં ચંદ્રમા ચમકી રહ્યો હોય. બાબા પાસેથી સાચુ ગીતા જ્ઞાન સાંભળી મહાન બનવાની પ્રેરણા મેળવી તેઓ રહાની યાત્રા પર નીકળ્યા, દાદીને જ્ઞાન-અધ્યયન અને મનન-ચિંતનનો ખૂબ શોખ હતો. બાબા નિબંધ લખવા આપતા તો દાદી તુરંત જ લખીને આપતા અને ઓજસ્વી વાણીમાં જ્ઞાન સંભળાવતા આવી વક્તવ્યની કળાને કારણે બાબા કહેતા, ‘આ બચ્ચી તો જ્ઞાનગંગા છે, શેરની છે.’ ઈશ્વરીય પઠાર્થની લગનને કારણે દાદીના જીવનમાં પ્રગતિના પંખ લાગ્યા અને એમણે 10-15 બહેનો સાથે મળીને સ્વઉન્નતિનું ગુપ બનાવ્યું. જેને બાબા ‘મનોહર પાર્ટી’ કહેતા. જ્યારે લૌકિક સંબંધી પૂછતા ‘આપ ક્યારે પાછા આવશો?’ તો દાદી કહેતા આ અમારો 14 વર્ષનો વનવાસ છે એ જ 14 વર્ષની મહાન તપસ્યા ભઠ્ઠીમાં તપીને તેઓ નિર્ભય

શિવ-શક્તિ બન્યા. એજ સમય દરમિયાન ભારત-પાકિસ્તાન વિભાજનમાં થયેલ વિનાશકારી નર-સંહારમાં સુરક્ષિત રહ્યા કેમ કે રહાની દ્રષ્ટિથી પોતાનાપણાની ભાસના આપનાર દાદી મુસલમાન ભાઈઓને પણ ખુદાઈ ખિદમતની ભાસના આવતી.

સન 1950માં આબુમાં આવ્યા પછી બાબાએ આદેશ આપ્યો. ‘ચેરિટી બિગિન્સ એટ હોમ, (પહેલા પરિવારનું કલ્યાણ કરો)’ અને દાદી લૌકિક સંબંધીઓના નિમંત્રણ પર સેવામાં ગયા. મંદિર ગુરુદ્વારોમાં સત્સંગ હેતુ નિમંત્રણ મળવા લાગ્યા. દિલ્હીમાં ચાંદની ચોકમાં ગૌરીશંકર મંદિરમાં જ્ઞાનથી પ્રભાવિત થઈ ટ્રસ્ટીઓએ કમરો આપ્યો. શિવબાબાની કમાલથી આવવાવાળા ભાઈ-બહેનોને સાક્ષાત્કાર થવા લાગ્યા. એથી ભ્રમિત થઈ ટ્રસ્ટીઓએ પોતાનો પ્રબંધ કરવાનું કહ્યું અને તેઓ જમુનાના કાંઠે ચાલ્યા ગયા. (લેખની શરૂઆતમાં લખેલી જમુના કિનારાની ઘટના બાદ) સેવા સફરની શરૂઆત થઈ. ઈશ્વરીય મદદથી સત્સંગમાં સાક્ષાત્કારની ધૂમ મચી, જેની ખબર ઈંદિરા ગાંધી સુધી પહોંચી, એમણે ચાર માતાઓને સી.આઈ.ડી. બનાવીને મોકલ્યા. માતાઓના સ્વપરિવર્તનના અનુભવ સાંભળી તેઓ પાછા ચાલ્યા ગયા. પંડિત નેહરુજી અને ઈંદિરા ગાંધીને છલ-કપટ રહિત નિઃસ્વાર્થ સેવાના શુભ સમાચાર આપ્યા. એક મહિના પછી દાદી પાછા આવ્યા તો બાબાએ કહ્યું, ‘બચ્ચી, જ્ઞાન રત્નોની એક પણ દુકાન ના બની!’ તો દાદીએ કહ્યું, બાબા નવા જ્ઞાનમાં ખૂબ વિઘ્ન પડે, મકાન ના મળે, તો બાબાએ કહ્યું, ‘બચ્ચી, ધીરજ રાખો ગલી ગલીમાં 108 થી વધુ સેન્ટર ખુલશે.

બાબા પાસેથી વરદાન લઈને સેવા ગગનના ઉડતા પંછી બન્યા અને દિલ્હી, પંજાબ, હરિયાણા,

ઉત્તર પ્રદેશ તથા અનેક સેવાકેન્દ્ર ખોલ્યા. શરૂઆતમાં થયેલા કઠિન વિરોધનો નિર્ભય બનીને સામનો કર્યો. નવા જ્ઞાનનો પ્રચાર માટે પરીક્ષાઓનો સ્વીકાર કરી સેવાક્ષેત્રમાં મક્કમતાથી અડગ રહી વિઘ્નોનો એક બલ એક ભરોસાથી પાર કર્યા. સાધન, સુવિધાનો અભાવ હોવા છતાં દાદી જ્યાં પણ ગયા દૃઢ નિશ્ચય, લગન, સ્નેહ, સાહસ, સાદગી, સહનશીલતાની શક્તિથી સેવામાં ચાર ચાંદ લગાવ્યા, એક ધકઠથી બાબાના બનાવવાની કળામાં માહિર દાદી હંમેશા બધાને મારા તો એક શિવબાબા બીજુ કોઈ નહીં. એ પાઠ ભણાવતા. બાંધેલી માતાઓને સ્નેહ આપી આગળ વધારતા. વિશેષ કરનાલમાં લાંબા સમય સુધી સેવા કરી અનેક કન્યા રત્નોને પ્રેરણા આપી આપ સમાન બનાવ્યા અને ઈશ્વરીય પથ પર ચાલતા શીખવ્યું. જે આજે પણ અનેક સેવાકેન્દ્રોનું કુશલ સંચાલન કરી રહ્યા છે. દાદીએ જ નાગપુરના દિવંગત પુષ્પારાની દીદીના પરિવારને પણ સમર્પિત કરાવ્યા.

બ્રહ્માબાબા અવ્યક્ત થયા તો દાદી 1970માં મુખ્યાલય આબુ આવી ગયા. દીદી મનમોહિની એમને કહેતા અહીં આદર્શ ટીચર બનીને રહેશો તો સતયુગમાં શ્રીકૃષ્ણના ટીચર બનશો. દાદી હીરાના વ્યાપારી દાદા લેખરાજ થી પ્રજાપિતા બ્રહ્મા બન્યા. ત્યાં સુધીનાં સફરના સાક્ષી હતા. એટલા માટે જ ઓજસ્વી ધારા પ્રવાહ વાણીમાં હર ઘટના હુબહુ વર્ણન કરી યજ્ઞ ઈતિહાસના પ્રત્યેક દ્રશ્યને આંખોની સામે અખૂબી ઉભુ કરી દેતા. દાદી ઓમ મંડળીથી વિશ્વ વિખ્યાત બનેલા પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી ઈશ્વરીય વિશ્વ વિદ્યાલયની વિશાલ સેવાશ્રૃંખલાને રોચકતાથી વર્ણન કરી ચલચિત્રની જેમ પ્રસ્તુત કરી આપતા. એમના ભાષણમાં સાધારણ શબ્દોમાં પણ ભાસના આપવાની

ગજબની જાદૂઈ શક્તિ હતી. દાદી કુશળતાથી ટીચર્સ ટ્રેનિંગ કરાવતા. દાદી બ્રહ્માકુમારીઝના મેનેજમેંટ ગવર્નિંગના સભ્ય તથા રાજયોગ એજ્યુકેશન અને રિસર્ચ ફાઉન્ડેશનના સભ્ય પણ હતા. રાજયોગ શિબિરોના દાદી નિર્દેશિકા રહ્યા. દાદી ચંદ્રમણિજીના દેહ ત્યાગ પછી તેઓ 1997થી જ્ઞાન સરોવરના ડાયરેક્ટર બન્યા. આપ મહિલા પ્રભાગના રાષ્ટ્રીય અધ્યક્ષા પણ હતા.

પરમાત્મ ખજાનાના ખાસ રત્ન દાદી ખૂબીઓની ખાણ હતા. એમના વિરાટ વ્યક્તિત્વના વિલક્ષણ વિશેષતાઓને શબ્દોના સાગરમાં સમાવવાનું કઠિન કાર્ય છે. દાદી વ્યક્તિ, વસ્તુ, વૈભવના લગાવથી મુક્ત રહ્યા. શ્રીમતનું એક્યુરેટ પાલન કરી આદર્શ આચરણ કરવાનું શીખવતા. દેહ દુનિયાથી ન્યારા રહી પ્રભુપિતાના પ્યારા બની, સર્વ પર સ્નેહની વર્ષા કરતા અને રૂઠાની (આત્મિક) પાલના આપી પોતાનાપણાનો અનુભવ કરાવી પ્યારમાં સમાવી લેતા. એમની મિશ્રી (ખાંડ)ની મીઠાશ મેળવી રસીલી વાણી દરેકને દાદીના દિવાના બનાવી દેતા. મધુરતાથી રૂઠાની જ્ઞાન સંભળાવી મનના દુઃખ હરીને મનોહર નામ સાબિત કરતા. જેવી રીતે બધા જ શાકમાં બટાકા સહજ સમાઈ જાય એવા જ મિલનસાર દાદી નાના-મોટા બધા સાથે હળી મળી જતા. તેઓ ત્યાગના મહામેરુ, તપસ્યાના પ્રતિમૂર્તિ તથા સેવાક્ષેત્રમાં ધ્રુવ તારા હતા. સેવામાં હંમેશા એવરરેડી રહેતા. જ્યાં પણ બાબા કહે, દાદી ખુશી ખુશીથી જતા તો બાબા એમને ‘બહુરૂપી અને ચક્રવર્તી’નું ટાઈટલ આપતા તથા નામ સહિત યાદ કરી મુરલીમાં એમનું દ્રષ્ટાંત આપતા.

પહેલી વાર મધુવન આવ્યો તો ઉમર નાની હતી પરંતુ દાદીની સિંધી મિશ્રિત હિંદી અમને ખૂબ પ્યારી લાગતી, દાદી કહેતા બ્રહ્મા ભોજન વેસ્ટ ન

થવું જોઈએ. એટલા માટે થોડું થોડું લ્યો, કર્મોની ગતિ સમજાવતા કહેતા, જુઓ પૂછ્યા વગર કોઈનું તેલ, સાબુ અથવા કોઈ ચીજ લેશો તો એમના સંકલ્પ ચાલશે તમારા હિસાબ કિતાબ બનશે. બતાવ્યા વગર લેવું ચોરી છે, એટલે પૂછીને લેવું. દાદી કહેતા, મધુવનમાં બે જ કામ છે. ક્લાસ અને ગ્લાસ એટલે કે ચાય, દૂધનો ગ્લાસ પીઓ અને ક્લાસ કરો. અને માતા-પિતાના ઘરમાં બેઝિકર બનીને રહો. મને આત્માને અનેક વાર દાદીના નિસ્છલ, નિર્મલ, નિઃસ્વાર્થ પ્યારના ઝરણામાં સ્નેહ સ્નાનનું સૌભાગ્ય મળ્યું. જ્યારે દાદી આત્મિકતાથી ‘હેમન-હેમન (હેમંત)’ કહીને બોલાવતા, તો એમના પ્યારની કુવાર આત્માને ઠંડક આપતી, મનની કલીયા ખીલી જતી અને રોમ-રોમ પુલકિત થઈ ઉઠતા. મધુવનના પ્રાંગણમાં મધુવન નિવાસીઓ સાથે બેસી હસી મજાક કરી તાજગીથી ભરપૂર કરી દેતા. તો એમના રૂઢાની રમણિક અંદાજથી મનોહારી રૂપના દર્શન થતા.

આવી મોટી હસ્તી હોવા છતાં પણ દાદી પ્રકાશમણિજીની સમક્ષ એમણે નાની બચ્ચી સમાન આજ્ઞાકારી બનીને હર સેવામાં હાં-જી, હાં-જી કરતા જોયા.

યોગ શક્તિથી સ્થિત પ્રજ્ઞા બની દાદીએ અસહનીય બીમારીમાં પણ કર્મયોગથી કર્મભોગ પર હસતા-હસતા વિજય મેળવ્યો. કેમ કે અંતિમ ક્ષણોમાં શરીર તો સાકાર વતનમાં હતું પરંતુ રૂહ (આત્મા)તો બાબાની સમીપ સૂક્ષ્મવતનમાં મૌલાઈ મસ્તીનો અનુભવ કરી રહી હતી. બાબા એમના દિલની હર આશ વતનમાં પૂર્ણ કરી રહ્યા હતા. આખિર 17 નવેમ્બર 2008ના દિવસે પૂરાણું શરીર ત્યાગ કરી તેઓ ફર્શથી અર્શ નિવાસી ફરિસ્તા બન્યા અને ગુપ્ત રૂપમાં સ્વર્ણિમ સંસારની સ્થાપના હેતુ એડવાન્સ પાર્ટીમાં સેવાર્થ રવાના થયા.

॥ ઓમશાંતિ ॥

અનુવાદ: બી.કે. મૃદુલા કુતિયાણા, પોરબંદર.

(પેજ નં. 18નું અનુસંધાન)... વિઘ્નોનું કારણ લોકોને એમના જીવન પરિવર્તનની પ્રત્યક્ષ ઝલક જોવા મળે છે. તેઓ બજારમાં જઈને ફળ ખરીદે છે પણ ત્યાંની આઈસ્ક્રીમ તથા મિઠાઈઓ જેવી ચીજો ઉપર દૃષ્ટિ પણ ફેંકતા નથી. ઈંડા, લસણ તથા પ્યાજથી હવે એમને દુર્ગંધ આવવા લાગે છે. આ છે વિદેશીઓના મહાન પરિવર્તનની તસ્વીર...

તેઓ સ્વીકારે છે કે તેઓ પહેલાં ભારતીય હતા. કોઈ કારણોથી તેઓ વિદેશ ચાલ્યા ગયા હતા. હવે પોતાની માતૃભૂમિમાં પાછા આવ્યા છે. સ્વયંને ભારતીય સંસ્કૃતિ કેટલી મહાન છે. અહીંની શાંતિ એમને અહીં ખેંચી લાવે છે. અહીંના મનુષ્યોની રોનક એમને અહીંના યથાર્થ સ્વરૂપનો આભાસ આપે છે. તો વિકારોની ખાઈમાં પડેલા આ લોકોને પવિત્રતાનું બળ મળ્યું. રાજયોગના

અભ્યાસથી રાજયોગ દ્વારા થયેલી સુખદ અનુભૂતિઓથી એમના મનમાં ભૌતિકતા પ્રત્યે નીરસતા જન્મી છે. જે મનુષ્યને બ્રહ્મચર્યના સુખનો સહજરૂપે અનુભવ કરાવે છે. એ સત્ય છે કે ઈશ્વરીય શક્તિ વગરના આ પ્રકારનું જીવન પરિવર્તન લગભગ અસંભવ છે.

દેશવિદેશના ભાઈબહેનો ઈશ્વરીય જ્ઞાન ધારણ કરશે તો લોકોને એમના ચહેરાઓ ઉપર દિવ્યતાની ઝલક જોવા મળશે. ત્યાગ, તપસ્યાથી ઓતપ્રોત એમનું જીવન જોશે તો ત્યારે અવશ્ય એમને આ મહાનતમ ઈશ્વરીય શક્તિનો આભાસ થશે ત્યારે એમના મુખથી નીકળશે અહા! જે પ્રકાશથી સમસ્ત વિશ્વ પ્રકાશિત થઈ ગયું. એ દીવા નીચે બેસવા છતાં પણ આપણું મન તો અંધકારમાં જ રહી ગયું.

॥ ઓમશાંતિ ॥

દિવ્યદર્શન

અલૌકિક દીપોત્સવ

બ્ર.કુ. નંદિની, સુખશાંતિ ભવન, મણિનગર, અમદાવાદ.

આસો મહિનો એટલે વિવિધ તહેવારોનો મેળો. અગિયારસથી જ દિવાળીના દિવસોની શરૂઆત થાય. અગિયારસ, વાઘબારસ, ઘનતેરસ, કાળી ચૌદસ, દિવાળી, નવું વર્ષ, ભાઈબીજ, લાભપાંચમ, તુલસી વિવાહ અને દેવ દિવાળી. દિવાળી એટલે પ્રકાશનું પર્વ સમગ્ર ગુજરાતમાં ૧૫-૨૫ દિવસ આનંદ, હર્ષ અને ઉલ્લાસથી ઉજવાય છે. વર્તમાન સમય પુરષોત્તમ કલ્યાણકારી યુગમાં દિવાળીનું પર્વ આપણા સૌ માટે એક સકારાત્મક સંદેશ લઈને આવે છે. જેમ-જેમ દિવાળી નજીક આવતી જાય છે તેમ આપણા સૌના મનમાં દિવાળી તહેવારની તૈયારીઓ ખૂબ આનંદથી કરવા લાગી જઈએ છીએ. એક જનસામાન્ય વ્યક્તિ દિવાળીનો તહેવાર લૌકિક રીતરિવાજો અનુસાર ઉજવે છે. મોટે ભાગે લોકો ઉજાસના પ્રતીક સમા દિવાળીના તહેવારની પૂર્વ ઘરનાં ખૂણે-ખાચરેથી માટી, ઘૂળ, કચરો જૂની તૂટેલી ચીજ વસ્તુઓને દૂર કરી સાફ-સફાઈ કરી, ઘરનું સુશોભન કરી, મીઠાઈ બનાવી, સ્થૂળ માટીના કોડિયામાં તેલ-દીવો પ્રગટાવી અજવાળું કરે છે. જ્યારે ઈશ્વરીય જ્ઞાનને જીવનમાં અપનાવનાર વિદ્યાલયના બાળકો આત્મા રૂપી ઘરમાંથી અજ્ઞાનતા, ખામીઓને દૂર કરી અંતર મનની સફાઈ કરે છે. આધ્યાત્મિકતા દ્વારા આત્માને સજાવી, જ્ઞાનામૃત દ્વારા મીઠાશ ભરી, આતમ કોડિયામાં ઈશ્વરીય જ્ઞાનનો દીવો પ્રગટાવી અલૌકિક દીપોત્સવ ઉજવે છે. પરમાત્માને ઓળખનાર સૌભાગ્યશાળી આત્માઓ દિવાળીને આધ્યાત્મિક, અલૌકિક આનંદ અને ખુશીઓ

સાથે મનાવે છે.

આજે ઝગમગતા દીપકોનો સૌથી મોટો તહેવાર દિવાળી છે. આપણ સૌ જાણીએ છીએ કે દર વર્ષે શારદીય નવરાત્રી અને શરદપૂનમ પછી દિવાળીનો તહેવાર ઉજવાય છે. જ્યારે દેહ અભિમાન રૂપી દૈત્યનો નાશ થાય છે ત્યારે સૃષ્ટિ પર દેવી-દેવતાઓનું આગમન અને નવયુગની શરૂઆત થાય છે. નવયુગમાં દેવી-દેવતાઓની રાજધાનીમાં રાજ્યાભિષેક અર્થાત કોરોનેશન દિવસ - દિવાળી તરીકે મનાવાય છે. ત્યાં ઝગમગતા દીપનો તહેવાર એટલે કે સ્વર્ણમ સતયુગી દુનિયાનું યાદગાર પર્વ કોરોનેશન દિવસ છે. જ્યાં દરેક દેવી-દેવતા આત્મિક સ્થિતિમાં સ્થિતપ્રજ્ઞ છે.

ધાર્મિક ઈતિહાસ પ્રમાણે આ પાવન પર્વને સૌ કોઈ જુદી-જુદી યાદગારના રૂપે મનાવે, કોઈ શ્રીરામના રાજ્ય અભિષેકના યાદગાર રૂપે મનાવે છે. તો કોઈ તેને સમુદ્ર મંથન દ્વારા શ્રી લક્ષ્મીને સમુદ્ર મંથન દ્વારા બહાર નીકળ્યા તેમ પણ કહે છે. કોઈ વળી નરકાસુર રાક્ષસનો વધ કર્યાના સ્વરૂપે, વળી કોઈ મહાવીર સ્વામીના નિર્વાણ દિવસના સાક્ષીનો તહેવાર જ્યોતિનું પર્વ દિવાળી બનેલ છે. પરંતુ વર્તમાનમાં આ તહેવાર માત્ર વેભવોનું પ્રતીક સમાન મહાલક્ષ્મીના પૂજનના રૂપે સંપૂર્ણ અર્પિત છે. દિવાળીમાં ચોતરફ સર્વત્ર શ્રી લક્ષ્મીની સાથે-સાથે શ્રી ગણેશ અને શ્રી મહાસરસ્વતીની પૂજા પણ કરવામાં આવે છે, કારણ કે મનુષ્યને ધનની સાથે સદબુદ્ધિ અને સદવિવેક તો જરૂર જોઈએ. સામાન્ય માટીમાંથી

બનેલા સાધારણ દીવડામાં જ્યારે તેલ-દી, દિવેટ મૂકી પ્રગટાવતા સૌ કોઈ દીપકને પગે લાગે છે. આ દીપક પર ઘન, વિવિધ પ્રકારના ખાદ્ય પદાર્થો, ફળ, ફૂલ, મીઠાઈ અર્પણ કરવામાં આવે છે. દીપકને સાક્ષી માનીને પ્રતિજ્ઞા પણ કરવામાં આવે છે. પરંતુ જ્યારે દીપકમાં રહેલું તેલ-દી પૂરું થઈ જાય છે, ત્યારે વાટની જ્યોતિ બુઝાઈ જાય છે. ત્યારબાદ તે દીપકને કચરાના ડબ્બામાં ફેંકી દેવામાં આવે છે. તેવી જ રીતે માનવ શરીર પણ માટીના દીપક જેવું જ છે. અર્થાત્ જ્યાં સુધી આ શરીરરૂપી દીપકમાં આત્મારૂપી જ્યોતિ પ્રગટેલી હોય છે, જ્ઞાનરૂપી ઘી આત્મજ્યોતિને નિરંતર ઝગમગાવતી રાખે છે. ત્યારે તે વ્યક્તિ પૂજનીય બની જાય છે. પરંતુ જ્યારે આત્મા દેહનો ત્યાગ કરે છે ત્યારે માનવ શરીરની ગતિ પેલા માટીના દીપક જેવી થઈ જાય છે. એટલે કે દિવાળી છે - આત્માની જ્યોતિ જ્ઞાનરૂપી ધૃતથી પ્રકાશિત કરી જીવનને પૂજનીય બનાવવાનો યાદગાર તહેવાર.

આવો આ દિવાળીને અનોખી બનાવવા ભલે તમે દીપક પ્રગટાવો પરંતુ સાથે સાથે સ્વયંની તથા

અન્ય આત્માઓની જ્યોતિ પણ પ્રગટાવવાનો પવિત્ર સંકલ્પ અવશ્ય કરીએ. કોઈના પ્રત્યે ક્યાંક ને ક્યાંક મન મંદિરના કોઈ ખૂણે-ખાચરે થોડી પણ ઈર્ષા, નફરત, વેર, ઝેર કે બદલાની કે ક્રોધની તમસ ભાવનાઓ ને કાઢી નાખીએ. નહિ તો આવી ભાવનાઓ સ્વયંને અને અન્યને ભયભીત પણ કરશે. પરમાત્મા મહાજ્યોતિ સાથે જોડીને જરૂર આવી નકારાત્મક ભાવનાઓને દૂર કરીએ. યાદ રહે કે જ્યારે અંતરમનમાં દીપક જાગશે, ત્યારે તેના દ્વારા અનેક આત્માઓના દીપક પણ જાગશે. જ્યારે નર્કમય સંસારરૂપી નરકાસુર બળશે ત્યારે થશે સારી આતશબાજી. જ્યારે સારા મનથી થશે રાવણનો અંત, ત્યારે નહિ રહે બીજા અન્ય આત્માઓ માટે અંદર ઈર્ષા, ઢ્રેષ, ઘૃણાભાવ. ખલાસ જશે જ્યારે તમસ ગુણો, ત્યારે માનવ સાચો સંત બનશે અને દરેક ઘરમાં ખુશી આનંદ થશે. ત્યારે કહેવાશે ઉત્સવનો તહેવાર સાચી દિવાળી.

॥ ઓમશાંતિ ॥

(પેજ નં. 08નું અનુસંધાન)... અમૃતધારા

કંઈ નથી તો શાંતિ, પ્રેમ તો છે, ખુશી તો છે. ચીજો કોઈ હોય, કોઈ ના પણ હોય. આ સર્વ ચીજો તો શાંતિ અને ખુશી આપનારી નથી. પણ બાબાએ જે મને જ્ઞાનઘન આપ્યું છે તે મારી પાસે સદા રહે. દિલથી પ્રેમ આપતા રહો, શાંતિ આપતા રહો. જે કંઈ આપણો પરસ્પરનો લેણદેણનો વ્યવહાર છે તે સર્વ કાંઈ બાબાનો જ છે. એમાં આપણું કંઈ નથી. તો સદા સંતુષ્ટ, સુખી, સહનશીલ, શીતળ બની રહેજો.

પ્રવૃત્તિમાં રહેનારા તો પ્રથમ કક્ષા મેળવી શકે છે કારણ કે સંગમ પર દરેકને તક છે. જે

દરેક, તે પ્રથમકક્ષામાં આવી શકે. બાબા સૌને એકઠાં ભણાવે છે. જૂનાઓ કરતાં નવા વિદ્યાર્થીઓ આગળ વધી રહ્યા છે.

જેમણે બાબાના બનતાં જ પોતાના આહાર, વિહાર, વિચારોને શુદ્ધ કરી દીધા તો એને ધારણા કરવામાં વાર લાગતી નથી, જ્યારથી બાબાના બન્યા છીએ ત્યારથી પવિત્રતા જીવનમાં, સત્યતા મનમાં અને નમ્રતા વ્યવહારમાં આવી છે. એકનો બીજા સાથે સંબંધ છે. આ ઉન્નતિનો માર્ગ છે.

॥ ઓમશાંતિ ॥

વર્ષ ૨૦૨૩ માટે વિશેષ સૂચના

બ્રહ્માકુમારીઝ સેવાકેન્દ્રોનાં નિમિત્ત ઇન્ચાર્જ બહેનો, સેવાસાથી બહેનો, બ્રહ્માકુમાર ભાઈઓ-બહેનો તથા સૌ પ્યારાં સ્નેહી વાંચકમિત્રો, આપ મંગળ કુશળ હશો, તેવી શુભ આશા છે.

જાન્યુઆરી -૨૦૨૩થી ગુજરાતી જ્ઞાનામૃતનું નવું વર્ષ શરૂ થનાર છે. **આપ સૌને નમ્ર વિનંતી છે કે, નવા વર્ષ - ૨૦૨૩ માટે આપના સેવાકેન્દ્રોની જ્ઞાનામૃત મેગેઝીનની કુલ સંખ્યા જેમ બને તેમ જલ્દીથી તારીખ - ૩૦, નવેમ્બર - ૨૦૨૨ પહેલા**

જ્ઞાનામૃત કાર્યાલય સુખશાંતિ ભવન,

બ્ર.કુ. નંદિનીબેનને જ્ઞાનામૃતના

Email - gyanamrit.guj@gmail.com

અથવા

વોટસએપ નંબર - +૯૧ ૯૪૨૬૭ ૦૮૪૪૮

દ્વારા ખાસ લેખિતમાં જાણ કરશોજી. જાન્યુઆરી - ૨૦૨૩નો અંક ખૂબ એડવાન્સમાં તૈયાર થઈને પ્રિન્ટીંગ માટે પ્રેસમાં અગાઉથી ડિસેમ્બર-૨૦૨૨માં આપી દેવાનો હોય છે. આપ સૌની અથાક મહેનત, પરિશ્રમ અને સહકારથી જ્ઞાનામૃતના અંકોની સંખ્યા અમને ૩૦ નવેમ્બર સુધીમાં એડવાન્સમાં મળી જાય તો પ્રિન્ટીંગમાં વધુ સગવડ તારહે.

આપ સૌ નિમિત્ત બહેનોને ખાસ નમ્ર અરજ કરવાની કે, બાબાનો સંદેશ જન-જન સુધી પહોચાડવાની સેવા માટે આપ આપના ક્લાસના સૌ ભાઈ-બહેનોમાં ખૂબ ઉમંગ-ઉત્સાહ ભરી સભ્યો બનાવવાનું લક્ષ્ય રાખશો. સેવાકેન્દ્ર અને ગીતા પાઠશાળાના દરેક બી.કે. પરિવારમાં ઘરે બાબાનું ગુજરાતી જ્ઞાનામૃત અવશ્ય જાય તે હેતુથી, બેહદની સેવા માટે જૂના મેમ્બરોને ચાલુ રાખી, બીજા નવા (ઓછામાં ઓછા) બે-ત્રણ

સભ્યો બનાવી જ્ઞાનદાન કરવાની સેવામાં પોતાનું ભાગ્ય બનાવવાના આ સુંદર મોકાને ઝડપી સેવા કરી લેશોજી. દરેક બાબાના બાળકો પોતે સભ્ય બની અંક વાંચીને પોતાનો તે અંક બીજાને વાંચવા આપીને દર મહીને જ્ઞાનની સેવા કરવાની તક લે, તેવી પ્રેરણા જરૂર આપશો. તમે સભ્ય બની ૧ વર્ષમાં ૧૨ અંક દ્વારા જુદા-જુદા ૧૨ પરિવારો, પાડોશી, સ્નેહીજનોની સેવા થશે. બીજા નોન-બીકે ભાઈ-બહેનો, મિત્રો, વેપારીઓ, ઓફિસના અધિકારીઓ, સમાજસેવી સંસ્થાઓ, મહિલા મંડળ, શાળા-કોલેજ, લાઈબ્રેરીવાળાને જરૂરથી સભ્યો બનાવવાનું લક્ષ્ય ભાઈ-બહેનોને આપશો. સૌ વાંચકમિત્રોને પણ સાદર વિનંતી કે, તમે પણ ઓછામાં ઓછા બીજા ૩ નવા સભ્યો જરૂર બનાવશો.

વિશેષ કે, જેમ આપ સૌ કોઈ જાણો છો કે છેલ્લા ૬ મહિનામાં ખાસ આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાએ પેટ્રોલના ભાવમાં ખૂબ ઘરખમ વધારો થયો છે. જેની અસર જનજીવનના પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં દરેક ચીજ-વસ્તુઓ પર પડી રહી છે. પ્રિન્ટીંગ માટે પરદેશથી આવતો કાગળ, શાહી (ઈન્ક), ટ્રાન્સપોર્ટનું ભાડું, ટપાલ ટીકીટના ભાવ, પરદેશમાં એરફ્યુઅલ સરચાર્જ વધવાથી પોસ્ટલ ટીકીટના ભાવમાં સીધો ડબલ વધારો થયેલ છે. આમ દરેક ચીજ-વસ્તુઓમાં ખૂબ જંગી તોલિંગ ભાવવધારો થયેલ જોવા મળે છે. તમે સૌ કોઈ આ સ્થિતિને સારી રીતે અનુભવો છો, સમજી પણ શકો છો. સૌને એ પણ ખ્યાલ છે કે, મધુબનથી પ્રકાશિત હિન્દી જ્ઞાનામૃત, ઓમશાંતિ મીડિયા, બીજા પ્રકાશનોમાં પણ ચાલુ વર્ષ-૨૦૨૨થી ભાવ વધારેલ છે. આ સમગ્ર

બાબતોને ધ્યાને લેતા વર્ષ જાન્યુઆરી-૨૦૨૩થી ગુજરાતી જ્ઞાનામૃતમાં પણ નજીવો ભાવ વધારો કરવામાં આવે છે. આશા રાખું છું અને વિનંતી છે કે, આપ સૌ તેને સ્વીકારશોજી. તેમાં સાથ-સહકાર જરૂરથી આપશો તેવી નમ્ર અરજી છે.

જ્ઞાનામૃતનું સંપાદન, ડિઝાઇનિંગ, પ્રિન્ટિંગનું કામ નિયમિત રીતે ચાલે છે. મેગેઝીન પહોંચાડવા માટે ટ્રાન્સપોર્ટ અને ટપાલ ખાતાની નિયમિત સેવાઓ પણ મળે છે. જેથી આપને રેગ્યુલર જ્ઞાનામૃત મોકલી રહ્યાં છીએ. આપને સમયસર, સારી સ્થિતિમાં, વ્યવસ્થિત રીતે અંકો મળી જતાં જ હશે તેવી જ્ઞાનામૃત ટીમને આશા છે. તેમ છતાં પણ જ્ઞાનામૃત બાબતે આપને કોઈ પણ તકલીફ પડતી હોય, કોઈ સલાહ કે સૂચન હોય તો અથવા કોઈ વાત ધ્યાન પર આપવા જેવી લાગે તો તમે ચોક્કસપણે નિ:સંકોચ સીધો સંપર્ક કરશો. મેગેઝીનના અંકો આપની અનુકૂળતા પ્રમાણે સેવાકેન્દ્ર ઉપર અથવા જે તે સભ્યોને સીધા તેમના ઘરે ટપાલથી મોકલી શકાય તેવા સરકારના નવા નિયમો પ્રમાણે આયોજન કરીએ છીએ.

આપ સૌ બીજા આત્માઓની સેવા કરી શકો તે લક્ષ્યથી જ્ઞાનામૃત ઈમેલ અને વ્હોટસએપથી પણ મોકલી રહ્યાં છીએ. જ્ઞાનામૃત ઈ-કોપી બી.કે. મેગેઝીનની વેબસાઈટ, જીઓ એપ્લિકેશન પર પણ છે.

આભાર માટે :- સમગ્ર વર્ષ દરમિયાન આપ સર્વ નિમિત ટીચર્સ બહેનો, સર્વ નાની મોટી સાથી બહેનો, જ્ઞાનામૃત માટે દરેક સેવાકેન્દ્ર પર નવા સભ્યો બનાવવા, યાદી તૈયાર કરવી, ટ્રાન્સપોર્ટમાંથી લાવવા તેને ક્લાસમાં, ગીતા પાઠશાળામાં, ગામમાં અન્ય નોન બી.કે. સભ્યોને આપવા જવાની સેવા પૂરી પાડનાર, સમ્રગ વર્ષ દરમિયાન લેખ અનુભવ લખી નિયમિત લખી

મોકલવા, સેવાકેન્દ્રો દ્વારા થતી દરેક સેવાના ફોટા પાડવા અને સમાચાર સાથે સમયસર મોકલવા જેવી ઘણી સેવાઓમાં આપ સૌકોઈનો દરેક કાર્યમાં ખૂબ-ખૂબ સાથ, સહકાર અને સપોર્ટ જ્ઞાનામૃતને મળતો આવીયો છે. તે બદલ સંપાદક અને સમગ્ર જ્ઞાનામૃત ટીમ આપનો અંતકરણપૂર્વક આભાર માને છે, અમે આપના ઋણી છીએ. છેલ્લા ૫૧ વર્ષથી સુધી બાબાની આ સેવાઓ અવિરત ચાલી રહી છે, ભવિષ્યમાં પણ આપણે સૌ સાથે મળીને જ્ઞાનામૃતની સેવાને આગળ ચાલુ રાખીને વધુ સેવાઓને ધપાવતા રહીએ, તેવી અભ્યર્થના સાથે જ્ઞાનામૃત ટીમ આપ સૌનો અંતકરણપૂર્વક દિલથી ખૂબ-ખૂબ આભાર માને છે.

તો સમયસર આપની નવા વર્ષની સંખ્યા અમને મળી જશે તેવી શુભ આશા અને પૂર્ણ વિશ્વાસ છે. આભાર સહ.

॥ ઓમશાંતિ ॥

વર્ષ 2023ના લવાજમના નવા દર
ભારતમાં વાર્ષિક લવાજમ - રૂ. ૧૩૦.૦૦
આજીવન સભ્ય - રૂ. ૨,૨૦૦.૦૦
છુટક નકલ - રૂ. ૧૫.૦૦
વિદેશમાં વાર્ષિક લવાજમ - રૂ. ૧,૬૦૦.૦૦
આજીવન સભ્ય - રૂ. ૧૨,૦૦૦.૦૦

- મૌલ રહેવાથી શાંતિ અને શક્તિ મળે છે અને માનસિક અને શારીરિક આરામ પણ મેળવી શકીએ છીએ.
- જીવન સરળતાથી વહે તે માટે પાડોશી સાથેના સારા સંબંધો પણ જરૂરી છે. એ તમે સદૈવ યાદ રાખશો.
- કોઈને ક્ષમા કરો, દુશ્મનને પ્રેમ કરો બૂરું કરે તેની સાથે પણ ભલાઈ કરો.

પ્રસંગ પરિમલ

ઈશ્વરનું ધ્યાન

એક ધર્મપરાયણ સ્ત્રી હતી. એનું નામ પાર્વતી હતું. પોતાનું દરેક કામ તે ઈશ્વરને યાદ કરીને કરતી હતી. ગરીબોને મદદ કરવામાં તે હંમેશાં આગળ રહેતી હતી. શક્ય હોય તેટલી તે દાનદક્ષિણા પણ આપતી હતી. પોતાના પતિને પણ તે ઈશ્વરનું નામ લેવા માટે કહેતી હતી તો તેનો પતિ કહેતો હતો કે વૃદ્ધાવસ્થામાં કુરસદથી ભગવાનનું ધ્યાન કરીશ અને દાનદક્ષિણા આપીશ. આ વાત પર ક્યારે ક્યારે પાર્વતી અને તેના પતિ વચ્ચે વાદવિવાદ થતો હતો. એક દિવસે પાર્વતીએ એના પતિને ફરીથી કહ્યું, જુઓ, આપણને એ ખબર નથી કે આપણી જિંદગી કેટલા દિવસની છે. એટલે આપ ભગવાનની પૂજાધ્યાન વૃદ્ધાવસ્થામાં નહીં પણ જ્યારે સમય મળે ત્યારે કરો. આ સાંભળી પાર્વતીના પતિએ કહ્યું, ભગવાનની પૂજા ધ્યાનમાં વ્યસ્ત રહીશ તો ઘર કોણ ચલાવશે? જો આપણી પાસે ધનસંપત્તિ નહીં હોય, તો કોઈ આપણો ભાવ નહીં પૂછે. જીવવા માટે ભૌતિક સાધનોની જરૂર પડે છે. તું હમેશાં ભગવાનનું નામ જપે છે તો શું ભગવાને કદી થાળી પીરસીને તારી સામે રાખી છે? કેટલાક દિવસો પછી પાર્વતીનો પતિ અચાનક બીમાર પડી ગયો. પાર્વતી એને લઈને વૈદ્યની પાસે ગઈ. વૈદ્યે એને સવાર, બપોર, સાંજ એમ ત્રણે સમયે આપવાની દવા આપી. પાર્વતીએ એ દવા છાજલી ઉપર મૂકી. સવારથી સાંજ થઈ ગઈ પણ પાર્વતીએ પોતાના પતિને દવા આપી નહીં. પતિએ વિચાર્યું કે કદાચ એની પત્ની દવા આપવાનું ભૂલી ગઈ છે. એણે દવા માગી તો પાર્વતી એ કહ્યું, ત્રણે સમયની દવા એકી સાથે લઈ લેશો. પતિને આ સાંભળી ક્રોધ આવી ગયો અને તે બોલ્યો, દવા

લેવાની પણ એક રીત છે એકી સાથે દવા પીવાથી બીમારી દૂર નહીં થાય. તે તો ખોરાકના હિસાબે ઘીરે ઘીરે પીવાથી દૂર થશે. પોતાના પતિની વાત સાંભળી પાર્વતી બોલી. આપે સાચું કહ્યું આપણે સૌ ભવરોગથી પીડિત છીએ. એના ઉપચાર માટે આપણે દરરોજ દવાના રૂપે ભગવાનનું સ્મરણ અને સત્કર્મ કરવું જોઈએ. રોગ વધી જવાથી ચા મૃત્યુ નજીક આવવાથી એકી સાથે દવા લેવાથી કોઈ લાભ નહીં થાય. પાર્વતીની વાતોથી પતિની આંખ ઊઘડી ગઈ. એ દિવસથી તે ભગવાનનું ધ્યાન કરવા લાગ્યો અને પત્નીની સાથે મળીને લોકોની સેવામાં જોડાઈ ગયો.

સહિષ્ણુતા

ચીનના સમ્રાટના વડાપ્રધાન વૃદ્ધ બનતાં સેવામાંથી નિવૃત્ત થઈ ગયા. એમનો પરિવાર ઘણો મોટો હતો. સમ્રાટે વિચાર્યું વડાપ્રધાને લાંબા સમય સુધી રાજ્યને પોતાની સેવાઓ આપી છે. આજે પણ તેઓ પોતાના વિશાળ પરિવારને એકતામાં રાખી શક્યા છે. આવા અનુભવી માણસને મળવું જોઈએ તેઓ સ્વયં ચાલીને વડાપ્રધાનના નિવાસે પહોંચ્યા. સમ્રાટને વડાપ્રધાનના ભવનનું વિશાળ આંગણું જોતાં આશ્ચર્ય થયું. તો વડાપ્રધાને કહ્યું રાજન! મોટો પરિવાર છે. એક હજાર સભ્યો છે. આ આંગણું એકી સાથે બેસીને ભોજન કરવા માટે છે. રાજાએ ફરી ફરીને સમગ્ર ભવનનું અવલોકન કર્યું. ઘણી મોટી રસોઈ, એના પ્રમાણમાં વાસણ ભંડાર, સર્વ સભ્યોના શયનકક્ષ. સમ્રાટ વડાપ્રધાનના પરિવારની વ્યવસ્થા જોઈએ. આશ્ચર્યચકિત થઈ ગયા. સમ્રાટે કહ્યું, વડાપ્રધાનશ્રી, આપના આટલા મોટા પરિવારની એકતાનું રહસ્ય શું છે? હું તે કારણ જાણવા ઈચ્છું

છું. વૃદ્ધ વડાપ્રધાન સમ્રાટની વાત સાંભળીને કેટલીક પળો પછી એમણે પોતાના એક પુત્રને કાગળ અને પેન્સિલ લાવવાનો ઈશારો કર્યો. કાગળ આવી ગયો તો એણે લખવાનું શરૂ કર્યું. આખું પાનું લખીને સમ્રાટના હાથમાં આપ્યું. સમ્રાટે એને વાંચ્યું. આખા પાનામાં માત્ર એક જ શબ્દ **સહિષ્ણુતા** સો વખત લખવામાં આવ્યો હતો. બીજો કોઈ શબ્દ નહોતો. વડાપ્રધાને ઘીરેથી કહ્યું સમ્રાટ ! અમારા પરિવારનો દરેક સભ્ય એકબીજાને સહન કરવાનું જાણે છે. જે બીજને સહન કરવાનું જાણે છે એનો સહવાસ સુખદ હોય છે.

ત્રણ પ્રશ્ન

રાજા વિક્રમસિંહે એકવાર પોતાના દરબારીઓને ત્રણ પ્રશ્ન પૂછ્યા. દરબારીઓએ પોતાની સમજણ અનુસાર ઉત્તરો આપ્યા પણ રાજા કોઈનાથી સંતુષ્ટ થયો નહીં. રાજાનો પહેલો પ્રશ્ન હતો વ્યક્તિઓમાં સર્વશ્રેષ્ઠ કોણ છે? બીજું સૌથી શ્રેષ્ઠ સમય કયો છે અને ત્રીજો પ્રશ્ન હતો સૌથી મોટું કર્મ કયું છે? એ પછી રાજા વિક્રમસિંહ દરબારમાં આવનાર દરેક વ્યક્તિને આ પ્રશ્ન પૂછ્યા પણ કોઈએ સંતોષજનક જવાબ આપ્યો નહીં. એક દિવસ રાજા પ્રશ્નોના ઉત્તરોની શોધમાં રાજ્યમાંથી નીકળી ગયો. તે જંગલમાં અહીં તહીં ભટકી રહ્યો હતો ત્યારે એને એક ઝૂંપડી દેખાઈ. રાજા એ ઝૂંપડીએ પહોંચ્યો. ત્યાં એક મહાત્મા છોડવાઓને પાણી પાઈ રહ્યા હતા. રાજાને જોતાં જ છોડવાઓને પાણી પાવાનું બંધ કરીને રાજાની પાસે આવ્યા અને એમને બેસાડીને ઠંડુ પાણી અને ફળ લઈ આવ્યા. ત્યારે એક વ્યક્તિ ત્યાં આવી જે ઘણી જ ઘાયલ હતી. તે દર્દથી પીડાઈ રહ્યો હતો. હવે મહાત્મા એ વ્યક્તિની સેવામાં લાગી ગયા. એમણે એ વ્યક્તિને સુવડાવી એના ઘા પર લેપ લગાવ્યો. પીડાથી બેહાલ વ્યક્તિના માથા પર

મહાત્મા હાથ ફેરવી રહ્યા હતા જેથી એને થોડી રાહત મળે. રાજા વિક્રમસિંહ આ બધું ઘણા ધ્યાનથી જોઈ રહ્યા હતા. ત્યારે તે વ્યક્તિ આરામથી સૂઈ ગઈ તો રાજાએ પોતાના ત્રણ પ્રશ્નો મહાત્માને પૂછ્યા. મહાત્મા બોલ્યા, રાજન, આપ અહીં આવ્યા ત્યાર પછી અત્યાર સુધી મેં જે કાર્ય કર્યા એમાં ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર છે. રાજાએ કહ્યું કઈ રીતે? મહાત્મા હું સમજ્યો નહીં. મહાત્માએ સમજાવ્યું. જ્યારે આપ મારી ઝૂંપડીમાં આવ્યા ત્યારે હું છોડવાઓને પાણી પાઈ રહ્યો હતો. તે મારું કર્તવ્ય હતું. પરંતુ તમે આવી ગયા. હું આપને અતિથિ સમજી આપના સ્વાગતમાં જોડાઈ ગયો. ત્યારે તે ઘાયલ વ્યક્તિ આવી ગઈ. હું અતિથિસેવાનું કર્તવ્ય છોડીને એની સેવા સારવારમાં જોડાઈ ગયો. એનું તાત્પર્ય એ છે કે જે પણ તમારી સેવા મેળવવા આવે તે એ સમયે સર્વશ્રેષ્ઠ મનુષ્ય છે. એની સેવા સર્વોત્તમ કર્મ છે. અને કોઈપણ કાર્ય કરવા માટે વર્તમાન જ સર્વોત્તમ સમય છે. એના સિવાય બીજો કોઈ સમય નથી.

॥ ઓમશાંતિ ॥

- રૂપની ઉપાસના કરતાં ગુણ અને પ્રેમની ઉપાસના વધુ શ્રેષ્ઠ છે. રૂપની વધુ પડતી આદત એવી છે કે તે કોઈ પણ ગુણવાન અને ચારિત્ર્યવાનને ઉંચે ચડવા દેતી નથી.
- એક નાના સરખા કાંકરાને પણ ઉંચે ઉડાડવો હોય તો મહેનત કરવી પડે છે, તો જીવન જેવા જીવનને ઉંચે ઉડાવવા માટે કશો જ શ્રમ નહીં? ના, જીવન આજે છે ત્યાંથી ઉપર ઉડાવવા માટેનો સખત પુરુષાર્થ એ છે સાધના. જીવન જેવું છે ને જે ભૂમિકાએ ચાલે છે. એવું જ જીવાતું હોય તો એ જીવન જ નથી. જીવન એટલે જ વિકાસ.

માણસને ગ્રહો નહીં, પૂર્વગ્રહો નડે છે. અપશુકન નહીં, અંધશ્રદ્ધા નડે છે.

ભ્રાતા રોહિત શાહ

એક હકીકત છે કે દરેક દેશની પ્રજા ખૂબ જ ભોળી છે. ભવ્ય કલ્પનાઓથી એને ભોળવી શકાય છે. મંત્રોનું મહત્ત્વ ખતાવી તેને મંત્રમુગ્ધ કરી શકાય છે. ચમત્કારોના ચમત્કાર ખતાવીને ચેલાનાં ટોળેટોળાં ઊભા કરી શકાય છે. તમે કોઈ પણ જાતનું પ્રમાણ આપ્યા વગર પથ્થરનો એક ટુકડો કોઈને આપીને કહો, કે આ ચમત્કારિક રત્ન છે. તેના પ્રભાવથી તમારાં આધિ-વ્યાધિ-ઉપાધિ ટળી જશે. તો એ ફાલતું પથ્થર લેવાં, તમને મોં માંગી કિંમત ચૂકવનારાઓની લાંબી કતારો ખડકાઈ જશે. એટલું જ નહિ, એ પથ્થર ઘેર લઈ ગયા પછી જો તેને નાનકડો પણ કોઈ લાભ થશે, તો તેને મહાચમત્કાર જ માની લેશે અને જો એને કંઈ જ ફાયદો નહિ થાય તો પોતાના ગ્રહો અને ભાગ્યને દોષ જોશે.

જગતમાં જેટલા પણ વિશ્વ વ્યાપી મહાત્માઓ થયા છે, તેઓ આત્મશ્રદ્ધા, ઉત્સાહ, નિષ્ઠા અને પુરુષાર્થના માર્ગે આગળ વધીને જ થયા છે. કોઈ મહાન વૈજ્ઞાનિક, મહાન સાહિત્યકાર, મહાન ડોક્ટરને મળીને પૂછશો, તો જવાબ મળશે કે તે સૌ મહાત્માઓ કદીય અંધશ્રદ્ધાથી ગ્રહો-મુહૂર્તો નડવાની વાત સ્વીકારતા નથી. જો તમે નીચે મુજબની સજ્જતા કેળવો તો તમને કદીય કોઈ ગ્રહ નહિ નડે. જગતની કોઈ શક્તિ તમારું અહિત નહિ કરી શકે.

- સતત સારી દિશામાં પરિશ્રમ કરો.
- પરિશ્રમ કરવા છતાં પરિણામ ન મળે તો

- તટસ્થ રીતે પોતાની ભૂલ શોધો અને સુધારો.
- કોઈપણ પુરુષાર્થ ઉત્સાહથી જ કરો, વેઠ સમજીને નહિ.
- તરત ફળ મેળવવાની વૃત્તિ ના રાખો, ધીરજ કેળવો.
- નવા વિચારો, નવા હેતુઓ, નવી પદ્ધતિઓ, નવા સાધનો વગેરે અપનાવતા રહો.
- મનમાં કોઈ જ શંકા ના રાખો. નિષ્ફળતાનો ભય ના રાખો.
- નિષ્ફળતા તમારી પરીક્ષા છે તેમ સમજો. નિષ્ફળતાની પળે હથિયાર હેઠાં મૂકી ના દેશો. હથિયારો મૂકી દેનાર પરાજય જ પામે છે.
- કોઈની સાથે વિશ્વાસઘાત ના કરશો.
- પોતાની ભૂલ સ્વીકારવામાં નાનપ ના અનુભવો.
- એક ખાતરી રાખો કે તમને કોઈ ગ્રહ કે અપશુકન નડતા જ નથી. જો તમે અંધશ્રદ્ધા કેળવશો તો તમે પોતે જ તમને નડશો.
- જીવનમાં તડકો-છાંચડો, ચડતી-પડતી, સુખ-દુઃખ તો આવે જ. એથી હતાશ થઈને મંત્ર-તંત્ર - રત્ન - દોરા - ધાતા - તાજવીજનાં ધર્તીંગ કરવાની જરૂર નથી. તમે એવું કાંઈ જ નહિ કરો તો પણ તમારા દુઃખના દિવસો ઝાઝો વખત ટકશે નહિ. સુખ હોય કે દુઃખ એક સરખા દિવસ કદીય કોઈના રહેતા નથી!

॥ ઓમશાંતિ ॥

સંગમયુગની શબ્દાવલી

દૈવી ભાઈઓ અને બહેનો,

સંગમયુગની શબ્દાવલીના વિભાગમાં **ઓક્ટોબર - ૨૦૨૨** માસની **શબ્દાવલી ભાગ - ૨૩**ના જવાબો આ સાથે છે. જ્ઞાનના ચિંતનના આધારે આપના જવાબોને સાચા જવાબો સાથે સરખાવી શકશો. સંગમયુગની **શબ્દાવલી ભાગ - ૨૪** અહીં પ્રસ્તુત છે. જેની આડી-ઉભી ચાવીઓ ભરશો. આપને આવતા **ડિસેમ્બર - ૨૦૨૨**ના અંકમાં **શબ્દાવલી ભાગ - ૨૪**ના જવાબો મળશે.

સંગમયુગની શબ્દાવલી ભાગ - ૨૪

1	2	3		4		5		6
7						8	9	
		10	11	12		13		
		14						
		15				16	17	
18				19				20
21			22					23
24				25	26		27	
				28				29
		30						31

શબ્દાવલી ભાગ - ૨૩ના જવાબોવાળું કોષ્ટક

1	ન	વ	રા	ત્રી		4	લ		5	મે	ન્યુ	
7	વ	ર	સ		8	લ	ક્ષ્મી	ના	રા	ય	ણ	
				9	ગ	ન		પૂ			ર	
				11	ર	જ	ત	જ	ચં	તિ		
				12	બા	ર		ન			13	૬
15	ધ્યા	ન			17	ફ		૬			૨	
19	નિ	લ	મ	પ	રી		21	વ	ર	સા	૬	
				23	રિ	શ્તા		24	દી	ક		પૂ
25	દી	ચા		સ્તા			27	હ	વા	લો		ન
		28	૬	મ	ન		29	લ	ળી		30	રા
												મ

આડી ચાવીઓ -

1. ગુજરાતી વર્ષનો પ્રથમ મહિનો (૪)
4. 'ઘા' પર લગાવવામાં આવે (૩)
7. મે મગન (૩)
8. નો ઈવીલ (૩)
10. ૧૭ નવેમ્બર નો સ્મૃતિ દિવસ (૮)
14. કોપી (૩)
15. પપ્પા (૩)
16. દૃષ્ટિ (૩)
18. ગુજરાતી કિરણ શબ્દનું હિન્દી અનુવાદ (૩)
19. પંથ (૪)
21. દે ઈન્ડિયા (૨)
22. માતરમ્ (૨)
23. સત્યનારાયણના પ્રસાદમાં મળે (૨)
24. પરિણામનું હિન્દી (૩)
25. બાબા (૨)
27. હુંફાળું (૩)
28. સીડી (૩)
29. 'કાળ' શબ્દને ઉલ્ટો લખો (૨)
30. રાત-દિવસને હિન્દીમાં કહેવાય (૪)
31. માં સસ્વતીનું વાદ્ય (૩)

ઉભી ચાવીઓ -

1. સમય, અવધિ, કાળ (૪)
2. નસ (૨)
3. યજ્ઞમે હમે અપના સબ સ્વાહા કરના હૈ (૬)
4. જ્ઞાનની ભાષામાં આધારને શબ્દને ... કહેવાય (૩)
5. ટ્રેક્ટરની એક કંપની (૩)
6. 'આદિત્વન' શબ્દને ઉંઘો લખો (૪)
9. યદા હી ધર્મસ્ય (૨)
11. ચાકર (૩)
12. સમાધાન (૨)
13. એક દિવ્ય ગુણ (૫)
15. તલાક (૪)
17. જીત (૨)
18. 'રસોડાના વપરાશની ચીજવસ્તુઓ'નું અંગ્રેજી (૩)
19. ૧લી નવેમ્બર દાદીનો સ્મૃતિ દિવસ (૫)
20. એક સદગુણ (૫)
23. પાણીનો સ્વભાવ (૩)
26. મુખ (૩)

રાજકોટ કેવડાવાડીમાં 'ત્રિકોણ બાગ કા રાજા ગણેશ ઉત્સવ'ના આયોજક ભ્રાતા જુમ્મીભાઈને સૌગાત આપતાં પ્ર.કુ. પારૂલબેન.

અમદાવાદ સુખશાંતિ ભવનમાં પધારેલ મ્યુ. કૉરપોરેશન સ્ટેન્ડીંગ કમીટીના પૂર્વ ચેરમેનો ભ્રાતા ધર્મેન્દ્રભાઈ શાહ અને ભ્રાતા અમુલભાઈ ભટ્ટ, BJPના સભ્યો સાથે પ્ર.કુ. નંદિનીબેન તથા પ્ર.કુ. જયશ્રીબેન.

અમરેલીમાં આયોજીત 'ડૉક્ટર્સ સ્નેહમિલન'માં IMA પ્રમુખ ડૉ. જી.જે.ગજેરા, રેડક્રોસ સોસાયટીના ચેરમેન ડૉ. ભરત કાનાબાર, પ્ર.કુ. ગીતાબેન, પ્ર.કુ. કિંજલબેન તથા અન્ય.

ઉમરગામમાં આયોજીત આઝાદીના અમૃત મહોત્સવ ત્રિરંગા કાર્યક્રમમાં તાલુકા વિકાસ અધિકારી ભ્રાતા અક્ષયસિંહ રાજપુત, મામલતદાર ભ્રાતા અમીતભાઈ ઝડકીયા સાથે પ્ર.કુ. ચેતનાબેન, પ્ર.કુ. ઉમેશભાઈ.

જસદણ સેવાકેન્દ્ર પર વરિષ્ઠ ગૃહિણી મહિલાઓનું સન્માન કર્યા બાદ સન્માનીત બહેનો સાથે સમૂહચિત્રમાં પ્ર.કુ. ભાવનાબેન.

કચ્છ-મુદ્રા ખાતે આઝાદીના અમૃત મહોત્સવમાં અદાણી ફાઉન્ડેશન સાથે વૃક્ષારોપણ અભિયાનમાં પ્ર.કુ. સુશીલાબેન તથા પ્રહ્લાવત્સો.

સુરત જીઆવ ખાતે નવરાત્રીમાં આયોજીત 'દેવીઓની ઝાંખી'માં કૉરપોરેટરો ભગિની મીનાક્ષીબેન, પીયુશાબેન, CA ભ્રાતા લવકુશભાઈ, પ્ર.કુ. રંજનાબેન, પ્ર.કુ. મીનાક્ષીબેન.

વાપીમાં ટ્રાન્સપોર્ટ પ્રભાગ દ્વારા આયોજીત 'સડક સુરક્ષા મોટર સાયકલ યાત્રા' જાગૃતિ અભિયાનમાં સંદેશ આપતાં પ્ર.કુ. રશ્મિબેન તથા યમદૂતના પાત્ર સાથે અન્ય મહાનુભાવો અને પ્ર.કુ. કુંતીબેન.

અમદાવાદમાં પુશરાણ વૃધ્ધાશ્રમનું શુભ ઉદઘાટન કરતાં મુખ્ય પ્રશાસિકા આદરણીય રાજયોગિની દાદી રતનમોહિનીજી, ગુજરાત વિધાનસભાના અધ્યક્ષ ભગિની ડૉ. નિમાબેન આચાર્ય, ગુજરાત ઝોન સંચાલિકા રાજયોગિની ભારતીદીદી, પ્ર.કુ. ચંદ્રિકાબેન, પ્ર.કુ. કૈલાસબેન. કાર્યક્રમમાં દાદીજી સાથે કેકકટીંગ વિધિમાં ભગિની ડૉ. નિમાબેન, આદરણીય ભારતીદીદી, પ્ર.કુ. કૈલાસબેન, પ્ર.કુ. લલિતભાઈ, પ્ર.કુ. લીલાબેન, પ્ર.કુ. નેહાબેન, પ્ર.કુ. ઇશિતાબેન.

ગાંધીનગરમાં ગુજરાતના મહામહિમ રાજ્યપાલ શ્રી આચાર્ય દેવવ્રતની શુભેચ્છા મુલાકાત બાદ ઈશ્વરીય નિમંત્રણ આપતાં પ્ર.કુ. કૈલાસબેન સાથે પ્ર.કુ. તારાબેન.

ગાંધીનગર સેક્ટર-૩ ખાતે સમસ્ત ગુજરાત વણઝારા સમાજના મહાસંમેલનનું ઉદ્ઘાટન કરતાં ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભ્રાતા ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ, પ્ર.કુ. નેહાબેન, વણઝારા સમાજ ગુજરાતના પ્રમુખ ગોવિંદજી વણઝારા સાથે પ્ર.કુ. સુનિતાબેન તથા અન્ય.

સુરત ખાતે ગણેશ મહોત્સવમાં પધારેલ ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી ભ્રાતા ભુપેન્દ્રભાઈ પટેલને શુભેચ્છા બાદ ઈશ્વરીય સૌગાદ આપતાં પ્ર.કુ. કવિતાબેન તથા પ્ર.કુ. અનિષાબેન.

અમદાવાદ વસ્ત્રાલ ખાતે અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા ગુજરાતના પૂર્વ ગૃહમંત્રી અને ધારાસભ્ય ભ્રાતા પ્રદીપસિંહ જાડેજ પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી માર્ગનું નામાભિધાન બાદ ઈશ્વરીય સૌગાત આપતાં પ્ર.કુ. ઉષાબેન, પ્ર.કુ. કોકિલાબેન.